

**Vejledning om tilskud
til Pleje af græs- og
naturarealer 2025
(tilsagnstype 68 og 69)**

Vejledning om tilskud til Pleje af græs- og naturarealer 2025
(tilsagnstype 68 og 69)

Denne vejledning er udarbejdet af:
Styrelsen for Grøn Arealomlægning og Vandmiljø, Januar i 2025

Foto: Styrelsen for Grøn Arealomlægning og Vandmiljø

Ministeriet for Grøn trepart
Styrelsen for Grøn Arealomlægning og Vandmiljø
Nyropsgade 30
1780 København V
Tlf.: 33 95 80 00
E-mail: mail@lbt.dk
www.sgav.dk

ISBN 978-87-85306-63-0

Finansieret af
Den Europæiske Union

Indhold

Nyt i denne vejledning	5
1. Kort om tilskud til Pleje af græs- og naturarealer	6
1.1 Hvem kan søge ordningen?	6
1.2 Hvad er hovedforpligtelserne?	6
1.3 Hvor stort er tilskuddet?	7
1.4 Hvad er forskellen på tilsagn med og uden grundbetaling?	7
1.5 Hvad er formålet med ordningen?	7
1.6 Hjemmeside og nyhedsbrev	7
2. Ansøgning om tilsagn og udbetaling	8
2.1 Nyt tilsagn med og uden grundbetaling	8
2.2 Du kan indtræde i en andens ansøgning om nyt tilsagn	8
2.3 Hvornår kan du søge?	8
2.4 Udbetaling af tilskud	9
2.5 Valg af afgrødekode ved udfyldelse af fællesskema	10
2.6 Producentkifte	11
2.6.1 Producentkifte og –ophør af tilsagn	11
2.6.2 Frist for ændring af producentkifte	11
2.6.3 Hvad skal overdrager gøre?	11
2.6.4 Hvad skal erhverver gøre?	11
2.6.5 Når du indtræder i et tilsagn	12
3. Hvilke kriterier skal dine arealer leve op til, før du søger ordningen?	13
3.1 Du skal drive arealet som ejer eller forpagter	13
3.2 Hvilke arealer kan du søge til?	13
3.3 Hvilke arealer kan du ikke søge tilsagn til	14
4. Hvilke forpligtelser skal dine arealer opfylde i tilsagns-perioden?	15
4.1 Krav til plantedække	16
4.2 Forpligtelse til afgræsning	16
4.2.1 Vælg mellem synligt afgræsset, fast græsningstryk eller ekstensiv græsning	18
4.2.2 Kontrolmetode synligt græsset	19
4.2.3 Kontrolmetode fast græsningstryk	20
4.2.4 Kontrolmetode ekstensiv græsning	23
4.3 Forpligtelse til slæt	25
4.4 Hvad må du ikke på arealet	25
4.5 Hvad kan indgå i det tilskudsberettigede areal? – Flexibilitet	26
4.6 Hvad kan ikke indgå i det tilskudsberettigede areal? – Begrænsninger	27
5. Hvilke tilskud kan du søge på samme areal	29
5.1 Sammenhæng med andre ordninger	29
5.1.1 Hvilke ordninger kan kombineres med Pleje af græs- og naturarealer	29
5.1.2 Hvilke ordninger kan ikke kombineres med Pleje af græs- og naturarealer	29
5.2 Sammenhæng med konditionalitet	30
5.3 Grundbetaling til projektarealer	30

5.4	Arealer tilplantet med skov eller omfattet af tilskudsordning til skovbrug	31
5.4.1	Bevoksede arealer uden fredskovspligt	32
5.4.2	Arealer med fredskovspligt.....	32
5.4.3	Kombination med tilsagn til skovrejsning	32
5.5	Arealet er ikke landbrugs- eller naturareal	32
6.	Kontrol og administrative sanktioner	33
6.1	Kontrol	33
6.2	Administrative sanktioner	35
6.2.1	Hvis du indsender en ansøgning om udbetaling for sent.....	35
6.2.2	Hvis du ikke indberetter alle bedriftens landbrugsarealer	35
6.2.3	Hvis der er betingelser under en tilskudskategori, som ikke er opfyldt.....	35
7.	Andre regler, du skal kende	39
7.1	Husk nationale bestemmelser ved etablering af småbiotoper	39
7.2	Svig med og misbrug af tilskud	39
7.3	Omgåelse af krav og regler	40
7.4	Omdannelse af dit tilsagn til en anden type tilsagn	40
7.5	Du kan i visse tilfælde udtræde af dit tilsagn uden tilbagebetaling af tidligere udbetalt tilskud	41
7.6	Andre reguleringer: Naturbeskyttelsesloven og Natura 2000	41
7.7	Dispensation	42
7.8	Force majeure og ekstraordinære omstændigheder	43
7.9	Revisionsklausul	44
7.10	Vi indsamler og behandler dine data	45
7.11	Hvis du vil klage over en afgørelse fra os	45
8.	Retsgrundlag	46
8.1	EU-regler	46
8.2	Danske regler	46
Bilag 1.	Oversigt over vægtningsfaktorer under tilskud til pleje af græs- og naturarealer.....	47
Bilag 1.1	Vægtningfaktorer under tilskud til pleje af græs- og naturarealer – tilskudskategoriernes forpligtelse til græsning både med og uden mulighed for kombination med grundbetaling	47
Bilag 1.2	Vægtningfaktorer for tilsagn med forpligtelsen til slæt både med og uden kombination med grundbetaling	50
Bilag 2.	Rækkefølge for sanktionering ved overskridelse af 20 % fleksibilitet	52
Bilag 2.1	Sanktionering ved overskridelse af 20 % fleksibilitet.....	52

Nyt i denne vejledning

Januar 2025

Kontrol og administrative sanktioner

I vejledning om tilskud til pleje af græs- og naturarealer 2025 (tilsagnstype 68 og 69) er kontrol- og administrative sanktioner beskrevet, til forskel fra tidligere, hvor disse sanktioner var beskrevet i en separat vejledning og bekendtgørelse. Læs mere om kontrol og sanktioner i [afsnit 6](#).

Nyt GLM-krav 10 og mulighed for at være undtaget kravet:

Fra 2025 gælder et nyt GLM10-krav, hvor man som tilskudsansøger skal have mindst 4 pct. ikke-produktive elementer og arealer af bedriftens omdriftsjorder. Med GLM10-kravet ophæves det tidligere delkrav nr. 2 under GLM8-kravet. Vær opmærksom på, at øvrige delkrav 1 og 3 under GLM 8-kravet fortsat gælder.

Bedrifter, med omdriftsjorder, der består af mere end 75 pct. græs eller andet grøntfoder med en kvælstof- og fosfornorm på nul, og som ikke jordbehandles eller omlægges i det indeværende kalenderår, kan blive undtaget at opfylde GLM10-kravet. Til undtagelsen medregnes også de af bedriftens omdriftsarealer der er anmeldt som pleje af græs- og naturarealer. Hvis du ønsker at gøre brug af undtagelsen, så vær opmærksom på at du selv skal angive dette med en krydsmarkering i dit fællesskema. Læs mere i [afsnit 5.2](#).

Forenkling ved kombination af Pleje af græs- og naturarealer og grundbetaling

Fra 2025 er kravet til, hvornår du skal indtegne ikke-plejede delområder i kombination med grundbetalingsordningen blevet forenklet. Denne forenkling vedrører dog alene tilsagnsarealer med tilsagnstype 67 eller 69, som du kombinerer med 'grundbetaling til projektarealer'. Opfylder du plejekravet under PLG-ordningen på disse arealer, kan du udnytte fleksibiliteten på 20 % uden krav om indtegnning af hensyn til grundbetalingen.

Dine tilsagnsarealer, som ikke opfylder kriterierne for grundbetaling til projektarealer, og hvor du har ikke-plejede delområder (20 pct. fleksibilitet) skal dog fortsat indtegnes som en småbiotop, hvis delarealerne skal kunne opretholde deres grundbetaling. Læs mere i [afsnit 5.3](#).

I denne vejledning er flere steder anvendt 'Styrelsen', der her er en forkortelse for 'Styrelsen for Grøn Arealomlægning og Vandmiljø'.

1. Kort om tilskud til Pleje af græs- og naturarealer

Denne vejledning er kun relevant for dig, der har tilsagn om tilskud til pleje af græs- og naturarealer med tilsagnstype 68 og/eller 69 med start enten pr. 1. januar 2024 eller pr. 1. januar 2025. Du kan søge nyt tilsagn i perioden 3. juli til 26. september 2025.

Hvis du vil vide mere om de tidligere tilsagnstyper 66 og 67, så kan du læse om dem i vejledningen for disse tilsagn, som findes på [styrelsens hjemmeside](#).

Ordningen for pleje af græs- og naturarealer er en del af den danske CAP-plan 2023-2027, der er medfinansieret af Den Europæiske Landbrugsfond for Udvikling af Landdistrikterne (ELFUL). Formålet med ordningen er at beskytte og forbedre biotopforholdene og biodiversiteten på lysåbne naturarealer via ekstensiv landbrugsdrift med årlig afgræsning eller slæt. Tilskuddet bliver derfor givet med henblik på at pleje værdifulde græs- og naturarealer med enten afgræsning eller slæt.

Tilsagnsperioden er 5 år, og du skal overholde betingelserne for ordningen i alle 5 år. I hele tilsagnsperioden skal du hvert år anmode om udbetaling af tilskud i Fællesskemaet.

1.1 Hvem kan søge ordningen?

Du kan bl.a. søge tilsagn om tilskud, hvis du har et areal, der ligger inden for udpegningen "særlig Natura 2000", eller hvis mindst 0,1 ha. af din mark har en høj naturværdi (HNV) på mindst 5. Læs mere i [afsnit 3.2](#).

Du kan vælge en tilsagnstype under tilsagnsordningen om tilskud til Pleje af græs- og naturarealer, der samtidig giver mulighed for at kombinere med grundbetaling (tilsagnstype 69), men du kan også undlade muligheden for at kombinere med grundbetaling (type 68). Hvis du søger grundbetaling, skal du som udgangspunkt opfylde de kriterier og forpligtelser, der er for grundbetalingsordningen, med enkelte undtagelser.

Du kan læse mere om undtagelserne for grundbetaling og tilskudsberettigede arealer på [styrelsens hjemmeside](#).

Fristen for at anmode om udbetaling til dit tilsagn i fællesskema er i 2025 den 23. april, og fristen for at indsende ændringer til fællesskemaet er den 19. maj 2025. Du kan holde dig orienteret om ændringerne til fristerne i 'Bekendtgørelse om ansøgninger m.v. for landbrugere i Tast selv' (ansøgningsbekendtgørelsen), som du kan finde link til i [afsnit 8.2](#).

1.2 Hvad er hovedforpligtelserne?

Du skal ved ansøgning om 5-årigt tilsagn vælge mellem to hovedforpligtelser:

- **Forpligtelse til afgræsning:** Ved forpligtelse til afgræsning, skal du hvert år vælge græsningsmetode. Det vil sige, at du skal vælge mellem én af de tre nedenstående forpligtelser:
 - arealet fremstår synligt afgræsset senest den 15. september
 - arealet afgræsses med et fast græsningstryk i hele perioden fra 1. juni til 31. august
 - arealet skal omfattes af ekstensiv græsning med dokumentationskrav (billedkontrol) i perioden 1. november til 30. november.

- **Forpligtelse til slæt:** Her skal du hvert år tage mindst ét slæt i perioden 21. juni til 15. september.

Du kan læse mere om forpligtelserne til afgræsning og slæt i [kapitel 4](#).

1.3 Hvor stort er tilskuddet?

Tilskuddets størrelse afhænger af, om du kombinerer med grundbetaling og om du vælger plejeforpligtelse med afgræsning eller slæt. Nedenunder kan du se satserne.

TABEL 1.1. Størrelse på tilskud til pleje af græs- og naturarealer.

	Type 68 Uden kombination med grundbetaling	Type 69 Kombination med grundbetaling
Afgræsning	2.600 kr. pr. ha	1.650 kr. pr. ha
Slæt	1.050 kr. pr. ha	850 kr. pr. ha

1.4 Hvad er forskellen på tilsagn med og uden grundbetaling?

Når du søger om et 5-årigt tilsagn om tilskud til pleje af græs- og naturarealer, skal du vælge, om du ønsker mulighed for at kombinere dit tilsagn med grundbetaling. Dit valg gælder for alle 5 år, og der er forskel på, hvad du kan med dit tilsagn – alt efter om det er med eller uden grundbetaling. Så hvad er forskellen egentlig?

TABEL 1.2. Forskellen på tilsagn med og uden grundbetaling.

Type 68 Uden kombination med grundbetaling	Type 69 Kombination med grundbetaling
Højere sats	Lavere sats
Du kan ikke kombinere med grundbetaling.	Du har mulighed for at søge grundbetaling. Dette vælges fra år til år, men satsen på dit tilsagn om tilskud til Pleje af græs- og naturarealer er den samme hvert år.
Du kan hvert år vælge mellem fast græsningstryk, synligt afgræsset eller ekstensiv græsning, hvis du vælger forpligtelse til afgræsning.	Du kan alene vælge kontrolmetoden synligt afgræsset ved forpligtelse til afgræsning.
	Som en undtagelse kan du vælge fast græsningstryk eller ekstensiv græsning, hvis du ikke søger om udbetaling af grundbetaling eller hvis du søger grundbetaling til projektarealer. Læs mere om grundbetaling til projektarealer i afsnit 5.3 .

Læs mere om forpligtelserne i [kapitel 4](#).

1.5 Hvad er formålet med ordningen?

Formålet med ordningen er at beskytte og forbedre biotopforholdene og biodiversiteten på lysåbne naturarealer via ekstensiv landbrugsdrift med årlig afgræsning eller slæt. Arealer under denne ordning kan bidrage til at standse og vende biodiversitetstab ved at bevare levesteder og landskaber.

1.6 Hjemmeside og nyhedsbrev

Du kan læse mere om ordningen på styrelsens [side om Naturpleje](#) og på styrelsens [Tilskudsguide](#).

Hvis der sker ændringer i ordningen, bliver det annonceret på styrelsens hjemmeside samt i Styrelsens nyhedsbreve. [Du kan tilmelde dig nyhedsbrevene her.](#)

2. Ansøgning om tilsagn og udbetaling

Pleje af græs- og naturarealer er en 5-årig tilsagnsordning. Du skal ansøge om nyt tilsagn i perioden primo juli – 26. september 2025. Du søger tilsagn i tilsagnsskemaet, som du kan finde i Tast selv. Du skal derudover søge udbetaling i fællesskemaet i hvert af de fem efterfølgende tilsagnsår.

2.1 Nyt tilsagn med og uden grundbetaling

Når du skal søge nyt tilsagn, skal du vælge, om du ønsker muligheden for at søge grundbetaling i løbet af tilsagnsperioden. Dette valg kan ikke ændres i løbet af den 5-årige tilsagnsperiode. Hvis du vælger at kombinere med grundbetaling (type 69), vil du få udbetalt den samme sats i alle 5 tilsagnsår, uanset om du søger grundbetaling eller ej. Du søger om nyt tilsagn i tilsagnsskemaet. Se i [afsnit 3.2](#) hvilke arealer du kan søge tilskud til.

Du skal yderligere vælge mellem forpligtelse til afgræsning eller slæt. Denne forpligtelse gælder for alle 5 tilsagnsår. Det er en betingelse for at kunne få tilsagn, at du samtidig accepterer erklæringen i tilsagnsskemaet.

2.2 Du kan indtræde i en andens ansøgning om nyt tilsagn

Du kan indtræde i en andens ansøgers ansøgning om nyt tilsagn. Det kan eksempelvis være, hvis en anden landbruger har ansøgt om nyt tilsagn til et areal, og arealet overdrages til dig, inden styrelsen har givet tilsagnet. For at gøre dette, skal du indsende og acceptere en erklæring til styrelsen. Det foregår gennem et særligt skema på styrelsens hjemmeside eller ved henvendelse til styrelsen.

2.3 Hvornår kan du søge?

Du kan finde de vigtigste frister og datoer for Pleje af græs- og naturarealer i tabel 2.1 nedenfor.

TABEL 2.1. Vigtige frister og datoer

Vigtige datoer for 2025	Handlinger
2025	
1. januar – 30. november	<ul style="list-style-type: none">• Ved ekstensiv græsning: Arealet skal være omfattet af græsning i løbet af perioden.
1. februar	<ul style="list-style-type: none">• Fællesskemaet åbner i Tast selv.
3. februar - 23. april	<ul style="list-style-type: none">• Frist for indsendelse af fællesskema.• Frist for anmodning om udbetaling, hvis du har eksisterende tilsagn.
29. april	<ul style="list-style-type: none">• Frist for at sende <u>ændringer til markblokke</u> og tilhørende korttemaer for ansøgningsåret 2025.
1. maj – 20. juni	<ul style="list-style-type: none">• Forbudsperiode: Slæt og fladedækkende afpudsning er ikke tilladt i denne periode.
21. maj	<ul style="list-style-type: none">• Frist for at vælge mellem fast græsningstryk, synligt afgræsset eller ekstensiv afgræsning.• Frist for at ansøge om nedsat græsningstryk.• Frist for ændringer til fællesskemaet – herunder ændringer til din anmodning om udbetaling af tilsagn.• Frist for forsinket indsendelse af fællesskemaet – og forsinket ansøgning om udbetaling af eksisterende tilsagn.• Frist for at anmelde producentskifte i fællesskemaet. Se afsnit 2.6 om producentskifte.
19. maj	<ul style="list-style-type: none">• Frist for ændringer til dit fællesskema og forsinket ansøgning

1. juni	<ul style="list-style-type: none"> • Frist for etablering af plantedække i det første tilsagnsår.
1. juni – 31. august	<ul style="list-style-type: none"> • Ved fast græsningstryk: Dyrene skal være ude på arealet i denne periode.
1. juni – 15. september	<ul style="list-style-type: none"> • Ved synligt afgræsset: Afgræsningen skal ske i denne periode, så marken fremstå synligt afgræsset pr. 15. september.
21. juni – 15. september	<ul style="list-style-type: none"> • Ved slæt: Der skal være taget et høslæt i denne periode.
21. juni – 30. november	<ul style="list-style-type: none"> • Ved ekstensiv græsning: Slæt og fladedækkende afpudsning er ikke tilladt i denne periode.
3. juli – 26. september	<ul style="list-style-type: none"> • Ansøgningsrunden for nye tilsagn er åben.
1. september	Data fra Naturbasen trækkes til næste års HNV-kort. Se afsnit 3.2 om HNV.
1. – 30. november	Periode for hvornår du skal tage og indsende billeder via styrelsens officielle app ved kontrolmetoden for ekstensiv græsning.
1. december	Data fra Miljøportalen trækkes til næste års HNV-kort. Se afsnit 3.2 om HNV.

2.4 Udbetaling af tilskud

Hvis du søgte et tilsagn i 2024, der starter 1. januar 2025, skal du første gang søge om udbetaling i Fællesskema 2025.

Du skal hvert år både indtegne dine marker i styrelsens 'Internet Markkort' (IMK) og søge om udbetaling i fællesskemaet for dit eksisterende tilsagn til tilsagnstype 68 og 69 på siden "Udbetaling af tilskud til Pleje af græs- og naturarealer" i fællesskemaet, som du finder i Tast selv. Du skal også huske at acceptere tilsagnserklæringen. Udbetalingen sker én gang årligt typisk fra begyndelsen af december måned.

Fristen for at anmode om udbetaling

Du skal søge om udbetaling i dit Fællesskema 2025 senest den 23. april, og fristen for at indsende ændringer til Fællesskemaet er den 19. maj 2025. Du kan holde dig orienteret om ændringerne til fristerne i gældende 'Bekendtgørelse om ansøgninger m.v. for landbrugere i Tast selv' (ansøgningsbekendtgørelsen).

Du kan som udgangspunkt trække din ansøgning om udbetaling helt eller delvist tilbage på ethvert tidspunkt. Du kan dog ikke trække arealer tilbage efter den 15. november, eller hvis vi har oplyst dig om, at vi har til hensigt at foretage kontrol på din bedrift. Efter et kontrolbesøg kan du ikke trække de arealer ud, hvor vi har konstateret manglende overholdelse af tilskudsbetingelserne.

Vær dog opmærksom på at det vil kunne medføre et tilbagebetalingskrav, hvis du i løbet af ansøgningsåret udræder af dit tilsagn. Læs mere i [afsnit 7.5](#).

Hvis du ikke søger om udbetaling:

Hvis du siger "Nej" til udbetaling af tilskud, vil tilsagnet som udgangspunkt bortfalde med krav om tilbagebetaling af tidligere udbetalt tilskud. Du skal dog sige "Nej" til udbetaling, hvis du har overdraget tilsagnsmarken, læs i [afsnit 2.6](#). Hvis du har ældre tilsagn om tilskud til Pleje af græs- og naturarealer skal de stadig indberettes med tilsagnstype 66 eller 67.

Hvis du har fået en dispensation fra nogle af tilsagnsbetingelserne, er det de betingelser, der fremgår af dispensationen, du erklærer at overholde. Du skal altså stadig sætte hak i "Ja" i feltet "Jeg søger om udbetaling af tilskud", også selv om du pga. dispensationen ikke får dit tilskud udbetalt. Læs mere om dispensation i [afsnit 7.7](#).

2.5 Valg af afgrødekode ved udfyldelse af fællesskema

Når du søger om udbetaling, er det vigtigt, at du anmelder arealet med den rigtige afgrødekode. Afgrødekoden skal være en af tre tilsagnskoder, som er uden kvælstofnorm og afspejler arealets status (se Tabel 2.2). Hvis du anvender en ikke-tilskudsberettiget afgrødekode, kan du ikke søge om udbetaling på marken i fællesskemaet.

TABEL 2.2. Afgrødekoder der kan bruges til tilsagnsarealer

Afgrødekode	Tekst	Bruges når
254	Miljøgræs MVJ-tilsagn (0N), permanent	Anvendes til landbrugsarealer, der opfylder de almindelige betingelser for grundbetaling (uanset om du søger grundbetaling eller ej), og som var permanent græs før tilsagnets start.
247	Miljøgræs MVJ-tilsagn (0N), omdrift	Anvendes til landbrugsarealer, der opfylder de almindelige betingelser for grundbetaling (uanset om du søger grundbetaling eller ej), og som havde status af omdrift før tilsagnets start.
318	MVJ ej udtagning, ej landbrugsareal	Et naturlignende areal, der evt. ikke kan leve op til de almindelige regler under grundbetalingsordningen. Anvendes til arealer, hvor du ikke søger grundbetaling eller hvor du søger 'grundbetaling til projektarealer'. Se afsnit 5.3.

Et areal med tilsagn om tilskud til Pleje af græs- og naturarealer kan være enten et naturareal eller være et landbrugsareal og have status af enten omdrift eller permanent græs. Arealets status har ikke indflydelse på tilsagnsreglerne, men har betydning for GLM 1-kravet om opretholdelse af permanent græs, samt GLM10-kravet om at etablere mindst 4 % "ikke-produktive" elementer og arealer ud af driftens samlede omdriftsareal. Læs mere om GLM og sammenhæng med konditionalitet i [afsnit 5.2](#).

Et græsareal har status af omdrift, ind til det efter fem år med græs og andet grøntfoder opnår status af permanent græs på sytten år. For arealer i flerårige tilsagn gælder der en særregel, som siger at status fastfryses i tilsagnsperioden. Det betyder kun noget for arealer, som har status af omdrift, når man indtræder i tilsagn. Har et areal f.eks. ligget med græs i 4 år, før du fik tilsagn på arealet, vil arealet have status som 5. års græs i det første år, efter tilsagnet er udløbet (se Tabel 2.3 for eksempler). Status forbliver fastlåst, så længe der gendekkes tilsagn på arealet. Et areal kan derfor godt have status af omdrift, selvom der er eller har været tilsagn på det i en længere årrække.

TABEL 2.3. Arealstatus ved tilsagn og efter tilsagnets afslutning.

2023	2024	2025	2026	2027	2028	2029	2030
		Tilsagn start					Tilsagn slut
Græs år 3	Græs år 4	Tilsagn Omdrift (græs år 5)					Omdrift (græs år 5)
Græs år 5	Permanent græs	Tilsagn Permanent græs					Permanent græs
Tilsagn på tidligere omdriftsareal		Nyt tilsagn/gentegning Afgøringskode: 247					Omdrift (græs år 1)
Tilsagn på tidligere permanent græs		Nyt tilsagn/gentegning Afgøringskode: 254					Permanent græs

Forklaring af begrebet 'permanent græs':

Begrebet permanent græs blev først indført i 2005. Arealer, der har haft tilsagn uafbrudt siden 2004 eller tidligere, kan derfor have status af omdrift.

Det kan under de gældende regler lade sig gøre at skifte status fra omdrift til permanent græs, hvis dit areal har været omfattet af miljøtilsagn siden 2004. Det kan være, at dit tilsagn har status som omdrift på grund af krav til anvendelse af afgrødekoder under den tidligere reformperiode. Hvis du har sådan et tilsagn med plejeforpligtelse og er sikker på, at dit areal aldrig har været opdyrket, skal du skrive en bemærkning om det i fællesskemaet og angive det med afgrødekode 254. Dette kan også være relevant for 5-årige tilsagn om tilskud til pleje af græs- og naturarealer.

2.6 Producentkifte

2.6.1 Producentkifte og –ophør af tilsagn

Når et areal bliver solgt, bortforpagtet, eller forpagtningen ophører, skal du tage stilling til overdragelse af dit tilsagn til den nye ejer eller forpagter. Der er to muligheder:

- A. Tilsagnet overdrages til den nye ejer eller forpagter, som indtræder i rettigheder og forpligtelser
- B. Tilsagnet ophører i forbindelse med overdragelse af arealet, uden at tidligere udbetalt tilskud skal betales tilbage.

Det er vigtigt, at du i alle tilfælde anmelder producentskiftet til styrelsen via fællesskemaet. Dette sker ved at både overdrager og erhverver markerer producentskiftet for hver enkelt mark i fællesskemaet. Erhverver skal herefter acceptere erklæringen om producentkifte. Producentkifte kan kun foregå gennem fællesskema, og det er derfor ikke længere muligt at indsende en separat producentkifteerklæring.

Hvis du ikke anmelder producentskiftet, bortfalder tilsagnet med krav om tilbagebetaling af tidligere udbetalt tilskud. Du skal også anmelde et producentkifte, hvis hele din bedrift skifter ejer, fordi der er dannet et selskab (A/S, ApS eller I/S) eller et selskab er ophørt med at eksistere.

Ved endeligt ophørt virksomhed, hvor det ikke længere er muligt at tilgå det førstkomende fællesskema, skal der tages kontakt til styrelsen på arealtilskud@lbst.dk med henblik på at anmelde et producentkifte. Denne adgang gælder alene for endeligt ophørte virksomheder i den ovenfor beskrevne situation, og er ikke i øvrigt tiltænkt som et supplement til reglen om anmeldelse af producentkifte i fællesskema.

2.6.2 Frist for ændring af producentkifte

Fristen for at anmelde et producentkifte til styrelsen er den samme som fristen for indsendelse af ændringer til fællesskemaet.

2.6.3 Hvad skal overdrager gøre?

Som overdrager skal du i fællesskema på siden "Pleje af græs- og naturarealer" altid markere for producentkifte i Forskelsviseren kolonne B12. Husk, at du som overdrager skal indsende fællesskemaet med markeringer for producentkifte, også selv om du ikke længere søger nogen form for landbrugsstøtte. Producentkifte kan kun foregå gennem fællesskema, og det er derfor ikke længere muligt at indsende en separat producentkifteerklæring. Hvis du som overdrager ikke har nogen tilgængelig marker, så kan du vedhæfte et tomt markkort til dit Fællesskema.

Hvis overdrager ikke indsender et fællesskema vil tilsagnet bortfalde med krav om tilbagebetaling. Uanset om erhverver indsender et fællesskema, hvor der anmeldes et producentkifte.

2.6.4 Hvad skal erhverver gøre?

Der er to scenarier:

1. Erhverver overtager tilsagnet

Du skal for de erhvervede marker i fællesskema i Markplanen på siden "Pleje af græs- og natur-

arealer" vælge "Ja" til udbetaling i kolonne A5, vælge græsningsmetode og markere for producentskifte i kolonne A15. Ved at markere for producentskifte accepterer du samtidig betingelserne i tilsagnet.

2. Erhverver vil ikke overtage tilsagnet

Du skal for de erhvervede marker i fællesskema på siden "Pleje af græs- og naturarealer" vælge "Nej" til udbetaling i kolonne A5 og markere for producentskifte i kolonne A15. Tilsagnet vil da bortfalde uden krav om tilbagebetaling.

Hvis erhverver ikke indsender et fællesskema, vil tilsagnet ligeledes bortfalde uden krav om tilbagebetaling.

2.6.5 Når du indtræder i et tilsagn

Det er vigtigt, at du som erhverver anmoder om udbetaling af tilskud, ellers vil tilsagnet bortfalde. Når du indtræder i et tilsagn, betyder det, at du overtager tilsagnet med de rettigheder og forpligtelser, der gælder for det pågældende tilsagn. Du skal opfylde disse forpligtelser i den resterende periode af tilsagnet fra overdragelsesdatoen. Hvis tilsagnet bortfalder efter overdragelsesdatoen, vil det også være dig, der skal tilbagebetale tidligere års udbetalte tilskud, dvs. også tilskud udbetalt til den tidligere tilsagnshaver.

Når du og overdrageren har indsendt jeres fællesskema med markering af producentskifte, indtræder du i tilsagnet, og tilsagnet vil herefter fremgå af listen over dine registrerede tilsagn. Tilsagnet vil dog først fremgå af listen over dine registrerede tilsagn, når producentskiftet gennemføres hos os.

Læs mere om producentskifte og frister på [styrelsens hjemmeside](#).

Hvis du vil læse om love og regler

- Til dette afsnit har vi brugt [Bekendtgørelse nr. 1294 af 29. november 2024 om tilskud til pleje af græs- og naturarealer](#)
- § 2, nr. 2-6), 16-18) og 27-28) om definitioner
- §§ 3-7
- § 35 om producentskifte
- § 36, stk. 1-4 om ændring af tilsagn
- § 38
- § 40

3. Hvilke kriterier skal dine arealer leve op til, før du søger ordningen?

3.1 Du skal drive arealet som ejer eller forpagter

Du skal være opmærksom på følgende kriterier når du søger om eller indgår i et tilsagn om tilskud til pleje af græs- og naturarealer:

- Du skal som ejer eller forpagter drive det eller de græs- eller naturarealer, som du søger tilsagn til. Du kan ikke få tilsagn, hvis du alene har en græsningsaftale eller lignende.
- Det areal, som du søger tilsagn til, skal udgøre et sammenhængende areal på mindst 0,3 ha. Et areal betragtes som sammenhængende med en tilstødende mark indenfor 5 meter, hvis markerne er beliggende indenfor samme markblok. Er markerne forbundne via en passage, fx gennem et læhegn eller andet, så skal selve adgangen/passagen være tilskudsberettiget og være mindst 5 meter bred.
- Det samlede ansøgte tilsagnsareal skal udgøre mindst 2,0 ha. Arealet kan udgøres af både eksisterende og tidligere tilsagn om tilskud til Pleje af græs- og naturarealer (type 66 og 67) indgået før 2023 og nye tilsagnsarealer af tilsagnstypen 68 og 69.
- Du er dog undtaget kravet om mindst 2,00 ha, hvis der på det ansøgte areal er mindst 0,10 ha af habitatnaturtyperne rigkær, kildevæld eller overdrev.

3.2 Hvilke arealer kan du søge til?

Du kan søge om tilsagn til arealer, der opfylder et af følgende kriterier:

- Mindst 50 % af marken ligger inden for et særlig udpeget Natura 2000-areal til pleje
- Mindst 0,10 ha af marken har HNV (høj naturværdi) på 5 eller derover.
- Mindst 50 % af marken ligger inden for et Natura 2000-område og hvor mindst 90 % af arealet er en gentegning af græsningstilsagn (type 66 eller 67).
- Mindst 50 % af marken er en del af et vådområdeprojekt, et lavbundsprojekt eller et projekt om forberedelse til afgræsning.

For tilsagnsarealer med tilskud til Pleje af græs- og naturarealer anvendes HNV-kortet med henblik på at fokusere arealer med størst naturværdi, der ligger udenfor arealer med udpegningsgrundlaget 'særlige Natura 2000'. På den måde sikrer vi, at tilskuddet til naturpleje gives til de arealer, som giver størst afkast af plejen i form af højere biodiversitet.

HNV-kortet vægter naturværdien af et areal ud fra 14 parametre, der spænder fra landskabsforhold og driftspraksis til forekomst af særlige arter. Et areal kan have en HNV-værdi på op til 13. Den aktuelle værdi vises på HNV-kortet, der kan tilgås både via styrelsens Internet Markkort (IMK) og www.Arealin-formation.dk, som er tilgængeligt for alle. Ved hjælp af en farveskala kan du se et areals aktuelle naturværdi.

Det er muligt at overføre HNV-værdien fra en mark til en anden mark, selvom markerne ligger i hver sin markblok. Det er fortsat et krav, at afstanden mellem markerne højst er 2 meter.

Kortgrundlaget for HNV-scoren for den enkelte mark opdateres hvert år på baggrund af nyeste data. Data fra Naturbasen (naturbasen.dk) trækkes den 1. september. Data som vedrører planteregistreringer (planteindikator 1, 2, 3), som kommuner kan indberette til Naturdatabasen i Miljøportalen, trækkes den 1. december. Derudover trækkes også løbende data fra øvrige databaser, herunder www.arter.dk som anvendes af både borgere og kommuner i forbindelse med indberetning af artsfund.

[Læs mere om HNV på styrelsens hjemmeside.](#)

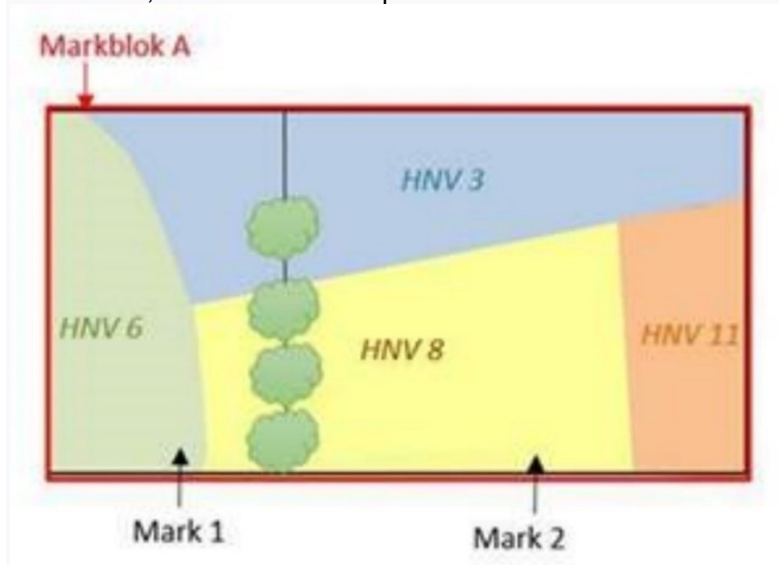
Valg af afgrødekoden har betydning for HNV-værdien

Du skal være opmærksom på, at afgrødekoden har betydning for HNV-værdien. Det er kun visse afgrødekoder, der udløser point for "ekstensiv drift". Samtidig er der nogle afgrødekoder, som udelukker point for "Nærhed til kyst", "Lavbund" og "Skråninger/skrænter". Se listerne over afgrødekoderne i 'Appendix 1' (side 9): [DCE-rapport om HNV-kortet \(24. oktober 2023\)](#).

Hvornår kan en HNV overføres til en anden mark?

HNV kan gælde på tværs af markindtegninger, så længe de ligger op til hinanden (maks. 2 meters afstand fra hinanden). Dette gælder også selvom markerne ligger i forskellige markblokke. Du kan også overføre HNV fra en mark, hvor du har et eksisterende tilsagn med tilsagnstype 68 (eller 66) eller 69 (eller 67), til en mark, hvor du søger et nyt tilsagn.

Hvis du søger nyt tilsagn til to marker i samme markblok (med maks. 2 meters afstand), vil systemet selv anvende den højeste HNV for begge marker. Hvis den ene mark derimod allerede har et eksisterende tilsagn, skal du selv overføre en eventuel højere HNV til den mark, hvor du søger nyt tilsagn. Det kan systemet ikke selv gøre. Det samme gør sig gældende, hvis markerne ligger i forskellige markblokke, hvor du selv skal opskrive HNV-værdien.

Figur 3.2. HNV kan gælde på tværs af markindtegningen, hvis markerne ligger op til hinanden. Dette er uanset om de ligger i samme eller forskellig markblok(ke). Mark 1 og 2 ligger op til hinanden med maks. 2 meters afstand og ligger i samme markblok. Begge marker vil derfor have en HNV på 11 (hvis området med HNV 11 udgør mindst 0,10 ha – også selvom marken med den høje HNV-værdi allerede har et eksisterende tilsagn til Pleje af græs- og naturarealer.

3.3 Hvilke arealer kan du ikke søge tilsagn til

Du kan ikke søge tilsagn, hvis der i forvejen gælder en forpligtelse på arealet til afgræsning eller slæt som følge af:

- En aftale, der indebærer, at du får betaling for denne forpligtelse.
- Et tilsagn om tilskud i medfør af anden lovgivning.

- En servitut.
- En pligt, der er pålagt i medfør af anden lovgivning.

Derudover må arealet ved tilsagnsperiodens begyndelse ikke:

- Være tilplantet med skov.
- Være pålagt fredskovspligt, medmindre arealet er et ubevokset landbrugs- eller naturareal.
- Være omfattet af en tilskudsordning til skovbrug.
- Indgå som projektareal i et projekt, hvor der er givet tilsagn om tilskud til projekt om etablering af minivådområde ifølge Landdistriktsfonden.

Derudover kan du ikke opretholde tilsagnet på arealer, der i tilsagnsperioden anvendes til f.eks.:

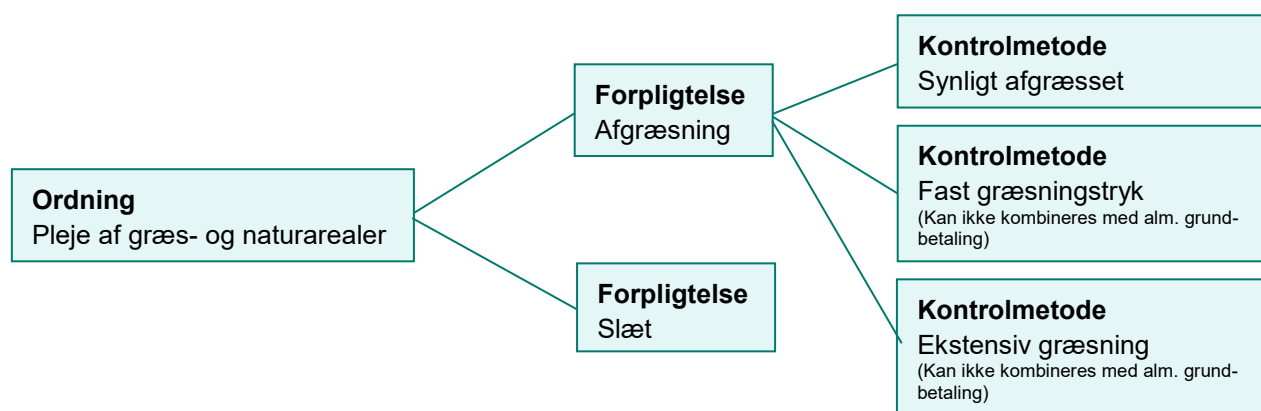
- Bygninger - både landbrugsbygninger, privatboliger og erhverv
- Befæstede veje, infrastruktur og lignende
- Golfbane, have, eller ridebane og lignende
- Solcelleanlæg (gælder både ved etablering og påbegyndt etablering af solcelleanlæg)

Hvis du vil læse om love og regler

- Til dette afsnit har vi brugt [Bekendtgørelse nr. 1294 af 29. november 2024 om tilskud til pleje af græs- og naturarealer](#)
- § 9
- §§ 11-12

4. Hvilke forpligtelser skal dine arealer opfylde i tilsagnsperioden?

Du skal vælge mellem forpligtelse til afgræsning eller slæt. Denne forpligtelse gælder for alle 5 tilsagnsår. Når du vælger forpligtelse afgræsning, skal du også vælge kontrolmetode ved anmodning om udbetaling i fællesskema. Du kan frit vælge hvilken kontrolmetode, du vil bruge fra år til år. Dette kan være enten synligt afgræsset, fast græsningstryk, eller ekstensiv græsning.

FIGUR 4.1. Overblik over ordning, forpligtelser og afgræsningsmetoder.

4.1 Krav til plantedække

Alle arealer med tilsagn om tilskud til Pleje af græs- og naturarealer skal have et plantedække egnet til afgræsning eller slæt i hele tilsagnsperioden. Det vil sige, at vegetationen skal dække mere end 1/3 af overfladen i forhold til sort jord. Der er dog en undtagelse for første tilsagnsår, idet plantedækket først skal være etableret 1. juni.

Midlertidigt oversvømmede arealer kan godkendes uanset størrelse, hvis arealerne stadigvæk har et plantedække og er plejede. Arbejdsveje og markveje er tilskudsberettigede, hvis der er et plantedække, der lever op til ovenstående krav. Markveje og arbejdsveje er dog i nogle tilfælde ikke tilskudsberettigede under grundbetalingsordningen.

Der må gerne være spredte forekomster af buske og træer på arealet, så længe der ikke er tale om skov. Der skal blot være plantedække under bevoksningen, hvor der kan blive udført pleje, hvis du ønsker tilsagn til arealet. Hvis der er fredskovspligt på arealet, må der dog højst være en kronedækningsgrad på 10 %.

Definitionen af skov: Et landområde på over 0,5 ha bevokset med træer af en højde på over 5 m og med en kronedækningsgrad på mindst 10 pct. eller med træer, der kan nå disse tærskler på lokaliteten. Det omfatter ikke landområder, der hovedsagelig anvendes til andre landbrugsmæssige formål end skov eller til bymæssige formål. For konkret kortlagte lysåbne habitatnaturtyper i skov gælder dog en kronedækningsgrad på mindst 50 pct.

Delarealer under 1 ha, hvor der ikke er et plantedække egnet til pleje, kan indgå i tilsagnet indenfor fleksibilitetsreglerne, som du kan læse mere om i [afsnit 4.5](#). Søger du også grundbetaling, skal det indtegnes og registreres i IMK som en småbiotop.

Du kan læse mere om grundbetaling og tilskudsberettigede arealer på [styrelsens hjemmeside](#).

Hvis du vil læse om love og regler

- Til dette afsnit har vi brugt [Bekendtgørelse nr. 1294 af 29. november 2024 om tilskud til pleje af græs- og naturarealer](#)
- § 13, stk. 1-3 om forpligtigelser vedrørende plantedække

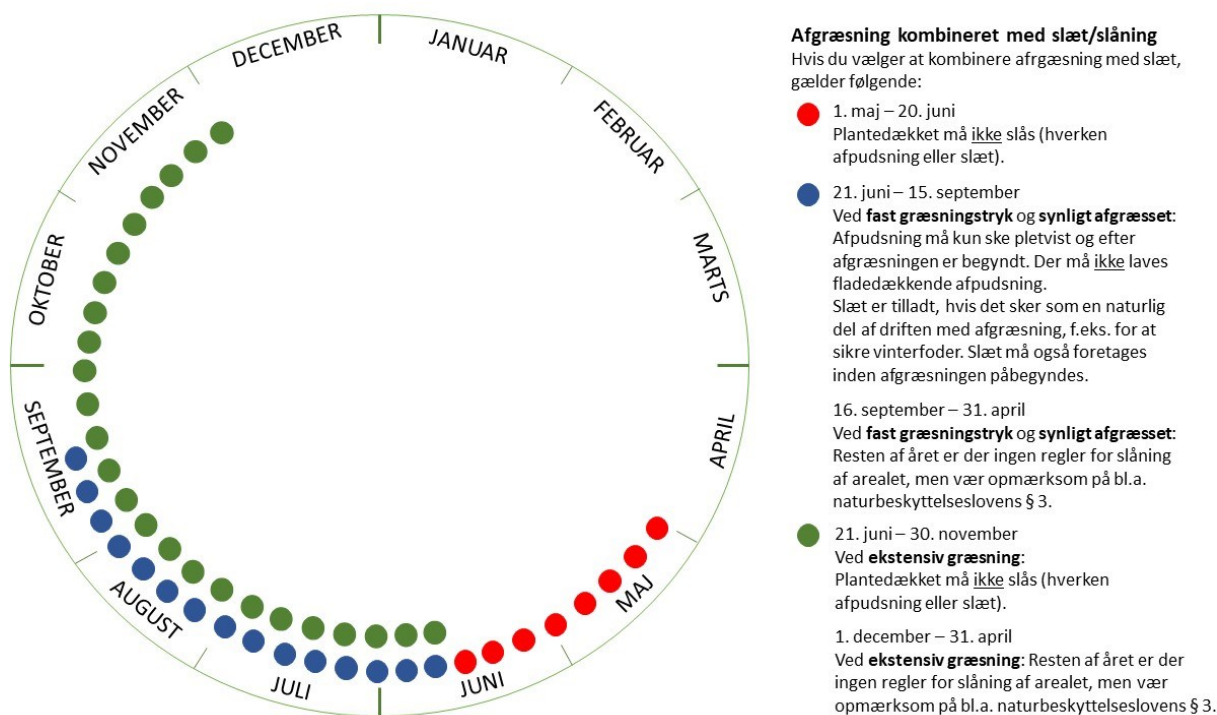
4.2 Forpligtelse til afgræsning

Afgræsningen skal ske med husdyr, der er heste eller drøvtyggere. Drøvtyggere, fra f.eks. hjortefamilien, betragtes som husdyr, så længe de er i menneskelig varetægt. De skal som udgangspunkt være øremærkede i henhold til bekendtgørelse om opdræt af hjortedyr, men Fødevarestyrelsen kan dispensere fra dette. Styrelsen stiller ikke særskilt krav om øremærkning i forbindelse med pleje af græs- og naturarealer.

Afgræsningen skal ske på en måde, der sikrer, at arealerne ikke bliver overgræsset, og plantedækket bliver opretholdt. Helårsgræsning er tilladt, hvis tilsagnsbetingelserne i øvrigt bliver overholdt.

Du må gerne kombinere afgræsning med slæt, men slæt kan ikke erstatte forpligtelsen til afgræsning.

Se figur 4.2 for frister og datoer ved afgræsning kombineret med slæt/slåning

FIGUR 4.2 Årshjul med vigtige frister og datoer for afgræsning kombineret med slæt/slåning.

Naturbeskyttelseslovens § 3 og § 8 og § 19 b?

Hvis dit areal er beskyttet af naturbeskyttelseslovens § 3, skal du muligvis søge om dispensation fra § 3, hvis den hidtidige drift eller pleje ændrer karakter i væsentlig grad. Det kan f.eks. være hvis du ønsker at tage slæt eller afpudse et areal, der ikke tidligere har været omfattet af denne aktivitet. Nogle naturtyper, som f.eks. rigkær, er særligt sårbare over for en intensivering af driften. Kontakt din kommune, hvis du er i tvivl.

Hvis dit areal er beskyttet af naturbeskyttelseslovens § 8 vedrørende klitfredning, må arealet kun afgræsses, hvis arealet hidtil lovligt har været udnyttet landbrugsmæssigt, herunder ved afgræsning. Styrelsen lægger et kort ud over § 8 arealerne, som kan ses som klitarealer på IMK. Du kan se, om dit areal er klitfredet på Danmarks Miljøportal. Spørgsmål vedrørende klitfredning skal rettes til Kystdirektoratet.

Vær opmærksom på, at bestemte former for driftsændringer eller aktiviteter kræver en forudgående anmeldelse til kommunen, også selvom de ikke normalt kræver tilladelse eller lignende. Dette omhandler også ændringer i græsningsintensitet og høslæt. Anmeldelsen skal ske skriftligt til kommunen inden aktiviteten sættes i gang, så den kan vurdere, om den ønskede driftsændring eller aktivitet kan påvirke arter og naturtyper negativt. Anmeldelsen kan med fordel gøres ved at fremsende et udfyldt anmeldeskema.

Skema og yderligere oplysninger findes her på siden: [Anmeldeordning - anden jord end fredskovsarealer](#)

Forbudsperiode mod slåning:

I perioden 1. maj til og med 20. juni må arealerne ikke slås af hensyn til insekter samt ynglende fugle og vildt. For kontrolmetoden 'ekstensiv græsning' er der dog forbud mod afpudsning og slæt fra 1. maj til og med 30. november.

Hvis der ligger frøavlsmarker i nærheden, gælder der dog særlige regler. Her skal du slå dine arealer inden blomstring, hvis:

- Arealerne ligger inden for de afstandskrav, som gælder efter bekendtgørelse om markfrø, og
- Den berørte frøavler anmoder dig om det.

Du kan i særlige tilfælde opnå en dispensation fra slåningsforbuddet, hvis du f.eks. skal selektivt bekæmpe kæmpebjørneklo, flyvehavre, samt giftige eller aggressive ukrudtsarter.

Du kan søge [dispensation](#) via styrelsens hjemmeside.

Hvis du vil læse om love og regler

- Til dette afsnit har vi brugt [Bekendtgørelse nr. 1294 af 29. november 2024 om tilskud til pleje af græs- og naturarealer](#)
- § 15, stk. 1-3
- §§3-5, §§14-16 og §24 i Fødevarestyrelsens bekendtgørelse nr. 1497 af 10. december 2015 om opdræt af hjortedyr

4.2.1 Vælg mellem synligt afgræsset, fast græsningstryk eller ekstensiv græsning

Hvis du har valgt forpligtelsen afgræsning, skal du hvert år vælge kontrolmetode ved forpligtelsen til afgræsning i fællesskemaet. Du kan vælge mellem tre metoder:

- Synligt afgræsset 15. september ([afsnit 4.2.2](#)),
- Fast græsningstryk i perioden 1. juni til 31. august ([afsnit 4.2.3](#)), eller
- Ekstensiv græsning med dokumentationskrav i perioden 1. – 30. november ([afsnit 4.2.4](#))

Du skal angive i fællesskemaet for hver mark, hvordan du vil opfylde forpligtelsen til afgræsning. Du behøver ikke at vælge den samme metode til afgræsning i alle 5 tilsagnsår. Du skal vælge metoden inden ændringsfristen for fællesskemaet. Herefter kan du ikke ændre valget for det pågældende år, medmindre du får dispensation til det.

Hvis du også søger grundbetaling (tilsagnstype 69)

Du skal i årets fællesskema anvende græsningsmetode '**Synligt afgræsset**', hvis du ønsker at modtage grundbetaling til arealet. På tilsagnsarealer, hvor du søger grundbetaling, så opfylder du støttebetingelser til grundbetalingsordningen, når du opfylder plejeforpligtelserne under tilsagnsordningen på arealet. Det betyder også, at hvis du ikke opfylder plejeforpligtelserne, så bortfalder grundbetalingen, medmindre at aktivitetskravet på grundbetalingsordningen er opfyldt senest 25. oktober. Har du arealer med tilsagn om tilskud til Pleje af græs- og naturarealer af tilsagnstypen 69, hvor der i løbet af tilsagnsperioden kan indfinde sig plantearter som lyng, mos eller lav, kan du kun få grundbetaling, hvis du søger grundbetaling til projektarealer.

Hvis du har græsningsmetoderne enten **fast græsningstryk** eller **ekstensiv græsning**, så kan du kun modtage grundbetaling til disse tilsagnsarealer, hvis du søger 'grundbetaling til projektarealer'. Læs mere om 'grundbetaling til projektarealer' i '[Vejledning om grundbetaling og tilskudsberettigede arealer](#)', eller læs mere i [afsnit 5.3](#) i denne vejledning.

Hvis du **ikke** søger grundbetaling (type 68), skal du vælge mellem synligt afgræsset, fast græsningstryk eller ekstensiv græsning.

Hvis du har oplejede delområder på dine tilsagnsarealer med grundbetaling

Under tilsagnsordningen om tilskud til pleje af græs- og naturarealer tillades indenfor tilsagnsmarken op til 20 pct. er holdt uden pleje. Sådanne oplejede delområder indgår i det tilskudsberettigede areal under tilsagnsordningen og skal ikke indtegnes, men hvis du samtidig søger grundbetaling så kan du være forpligtiget at indtegne disse oplejede delområder af hensyn til grundbetalingsreglerne. Læs mere om denne 'fleksibilitet' i [afsnit 4.5](#).

Hvis du vil læse om love og regler

Til dette afsnit har vi brugt:

[Bekendtgørelse nr. 1294 af 29. november 2024 om tilskud til pleje af græs- og naturarealer](#)

- § 16

[Bekendtgørelse nr. 1295 af 29. november 2024 om grundbetaling m.v. til landbrugere for 2025](#)

- § 13, stk. 3 om projektarealer
- § 13, stk. 4, nr. 5)

Du kan læse yderligere om projektarealer i Artikel 4, stk. 4, litra c i: [Europa-Parlamentets og Rådets forordning \(EU\) 2021/2115 af 2. december 2021 om regler for støtte til strategiske planer, der udarbejdes af medlemsstaterne under den fælles landbrugspolitik og finansieres gennem Den Europæiske Garantifond for Landbruget \(EGFL\) og Den Europæiske Landbrugsfond for Udvikling af Landdistrikterne \(ELFUL\), og om ophævelse af forordning \(EU\) nr. 1305/2013 og \(EU\) nr. 1307/2013](#)

4.2.2 Kontrolmetode synligt græsset

Der er ingen krav til hvor mange dyr, der skal gå på marken eller hvor længe, dyrene skal gå der. Du må derfor godt benytte dig af skiftefolde og tage dyrene væk fra arealet i perioder. Der er dog to krav, der skal være opfyldt:

- Marken skal være omfattet af afgræsning inden for perioden 1. juni til 15. september, men ikke nødvendigvis i hele perioden.
- Marken skal fremstå synligt græsset 15. september.

Hvornår er et areal synligt græsset?

Et areal er synligt afgræsset, når det bærer tydeligt præg af afgræsning. Det vil sige, når mindst 50 % af plantedækket er tydeligt afbidt.

Tærskler for delarealer

Delarealer under 100 m², der ikke er synligt græssede, godkendes i tilsagnsarealet og indgår ikke i de 20 % fleksibilitet. Se mere om fleksibilitet i [afsnit 4.5](#).

Delarealer mellem 100 m² og 1 ha, der ikke er synligt græssede, kan godkendes som en del af tilsagnsarealet, hvis det kan indgå i fleksibiliteten. Disse arealer må tilsammen udgøre maksimalt 20 % af tilsagnsarealet forstået som tilsagnsmarken.

Delarealer på 1 ha eller derover, der ikke er synligt græssede, godkendes ikke som en del af tilsagnsarealet.

Hedearealer

Arealet er synligt afgræsset, når mindst 50 % af planterne mellem lyngen er afbidt. Bemærk, at denne regel kun gælder for lyng, og ikke for f.eks. revling eller andre dværgbuske. Disse er kun tilskudsberettigede, hvis dyrene græsser dem.

Hvis du vil læse om love og regler

- Til dette afsnit har vi brugt [Bekendtgørelse nr. 1294 af 29. november 2024 om tilskud til pleje af græs- og naturarealer](#)
- § 17, stk. 1-3

4.2.3 Kontrolmetode fast græsningstryk

Kravet er, at der skal gå det fastsatte antal dyr på arealet og at der er et plantedække, der kan afgræses. Der er ikke krav om, at arealet skal fremstå afgræsset på alle delarealer. Du skal specifikt opfylde kravene:

- I perioden fra 1. juni til 31. august skal der til enhver tid gå mindst 0,3 storkreaturer/ha på arealet, medmindre du har søgt og fået godkendt et lavere græsningstryk for arealet af styrelsen (læs mere herom i afsnittet om nedsat græsningstryk).
- Hvis du af en eller anden grund ikke kan overholde græsningstrykket, f.eks. pga. dyresygdom, skal du kontakte os inden du fjerner dyrene og hurtigst muligt søge om dispensation.
- Du skal overholde reglerne for indhegning (se nedenstående).

Det fastsatte græsningstryk er et minimumsgræsningstryk. Du må derfor godt have flere dyr på marken end det fastsatte mindstekrav, hvilket kunne være en fordel, hvis der f.eks. opstår sygdom eller dødsfald i besætningen, så du til enhver tid kan opfylde krav om græsningstryk. Et meget højt græsningstryk er dog heller ikke optimalt for arealets naturværdi. Hvilket græsningstryk der giver de bedste forhold for den flora og fauna, der er på netop dit areal, afhænger blandt andet af, hvilken naturtype dit areal er, og hvilke græsningsdyr du har. Kontakt f.eks. din kommune for vejledning til at finde det rette græsningstryk.

TABEL 4.1. Omregning af heste og drøvtyggere til storkreaturer

Kreaturer	Omregning til storkreaturer
Tyre, køer og andet kvæg over to år og heste over seks måneder	1,0 storkreatur
Kvæg fra seks måneder til to år	0,6 storkreatur
Får og geder over et år og hjorte over ni måneder	0,15 storkreatur

I tabel 4.1. skelnes ikke mellem store og små husdyrracer. For andre drøvtyggere end de i tabellen nævnte kan styrelsen i det konkrete tilfælde fastsætte en omregning til storkreatur.

Indhegning ved fast græsningstryk

Reglerne gælder kun for perioden 1. juni til 31. august.

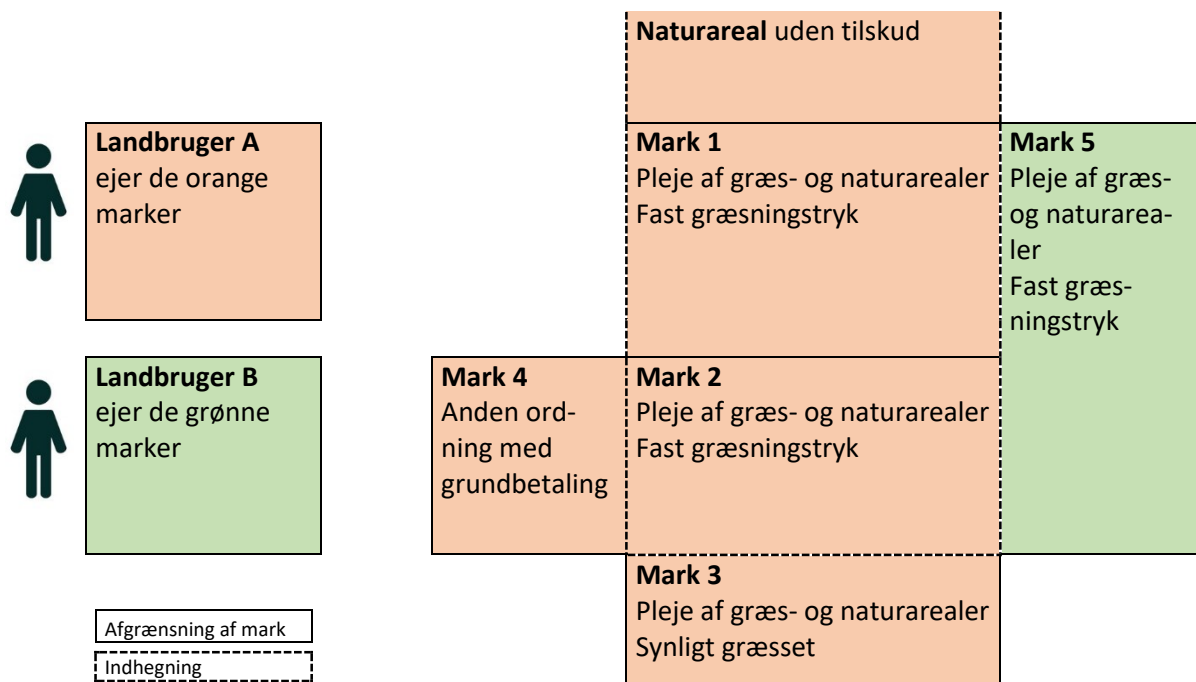
En indhegning må kun indeholde arealer, der er drevet af samme tilsagnshaver.

Hvis der er tale om en græsningsforening eller -laug, der er ejet af flere medlemmer, skal foreningen have rådigheden over hele arealet inden for indhegningen og stå som indehaver af tilsagnet.

Du må ikke bruge skiftefolde eller opdele marken i mindre dele, så dyrene ikke har adgang til hele arealet. Du må dog godt opdele marken, hvis der i hver af foldene er det fastsatte græsningstryk.

Udover din tilsagnsmark, må indhegningen indeholde følgende arealer, som du også ejer eller forpagter:

- Andre marker med tilsagn om tilskud til Pleje af græs- og naturarealer med forpligtelse til fast græsningstryk.
- Dine tilsagnsarealer omfattet af ordningen for permanent ekstensivering
- Arealer omfattet af bestemmelsen for tilskudsberettigede arealer under grundbetalingen til projektarealer, som følge af forpligtelser under tilsagn (se mere om grundbetaling til projektarealer i kapitel 5.3)
- Naturarealer, som ikke har andre typer af tilsagn under landdistriktsprogrammet med pligt til afgræsning eller slæt

FIGUR 4.3. Eksempel på regler for indhegning.

Landbruger A må godt indhegne Mark 1 og Mark 2 sammen, da Landbruger A ejer begge marker og har valgt samme afgrænsningsmetode (fast græsningstryk) for begge marker. Derudover må arealet indhegnes sammen med naturarealer uden tilskud. Landbruger A må ikke indhegne Mark 2 med Mark 3 eller Mark 4, da der er søgt tilsagn med andre forpligtelser. Landbruger A og Landbruger B må ikke indhegne deres marker med forpligtelse til fast græsningstryk sammen, fordi der ikke må være flere ansøgere indenfor samme indhegning.

Græsningstrykket kan blive nedsat

Styrelsen kan i særlige tilfælde godkende et græsningstryk lavere end 0,3 SK/ha. Dette kan ske, hvis et lavere græsningstryk er til fordel for naturen, f.eks. helårsgræsning på næringsfattige naturtyper med en høj naturværdi. Et lavere græsningstryk kan også sikre, at der er tilstrækkeligt med foder til dyrene på arealet henover vinteren.

Styrelsen godkender som udgangspunkt ikke nedsættelse af græsningstryk til lavere end 0,2 SK/ha. Du kan se en tabel over vejledende græsningstryk til forskellige naturtyper på [styrelsens hjemmeside](#). Tabellen er vejledende, og det vil altid være forholdene på det konkrete areal, der ligger til grund for, hvilket græsningstryk der anbefales.

Hvis du har en indhegning med marker med forskellige krav til græsningstryk, skal græsningstrykket i indhegningen være det samme som det højest krævede græsningstryk. Hvis græsningstrykket på én eller flere marker i indhegningen ikke er højt nok, vil disse marker ikke blive godkendt ved kontrol. Se eksempel 2.

Eksempel 1: To forskellige græsningstryk i samme indhegning

Mark X har krav om 0,3 SK/ha.

Mark Y har fået nedsat græsningstrykket til 0,2 SK/ha.

Mark X og Mark Y er i samme indhegning.

Hvis der samlet går 0,2 SK/ha i indhegningen, vil Mark Y blive godkendt, mens Mark X ikke vil blive godkendt. Hvis der samlet går 0,3 SK/ha i indhegningen, vil begge marker blive godkendt.

Dette gælder uanset i hvilken af markerne, dyrene befinder sig på under kontrollen, så længe de har adgang til hele arealet.

Afgrænsninger

Indhegning

Mark X

0,3 SK/ha

Mark Y

0,2 SK/ha

En ansøgning om nedsættelse af græsningstryk kan indsendes i ansøgningsåret eller i løbet af den 5-årige tilsagnsperiode. Hvis du har fået godkendt et lavere mindstekrav til græsningstrykket af styrelsen, gælder dette i resten af tilsagnsperioden. Du kan dog senere ansøge om at få det sat yderligere ned. Kravet til græsningstryk kan ikke sættes op i tilsagnsperioden, men da det er et minimumskrav, må du gerne sætte flere dyr på arealet, hvis der er behov for det.

Eksempel 2: Beregning af græsningstryk

Græsningstrykket udregnes ud fra hele det areal der er græsningsegnet i indhegningen. Hvis du kun søger tilsagn til en del af det indhegnede areal, er det stadig hele arealet af indhegningen der gælder.

Du har en indhegning på 10 ha, men du har kun tilsagn til fast græsningstryk på 8 ha.

Ud af de 10 ha i indhegningen, kan 1 ha ikke afgræsses, da det er for fugtigt.

Derudover er der 1 ha i indhegningen, der ikke er søgt tilsagn til, men som kan afgræsses.

Afgrænsninger

Indhegning

8 ha
Tilsagnsareal

1 ha

Fugtigt område.
Uden tilsagn i
indhegning.

1 ha

Kan afgræsses.
Uden tilsagn
i indhegning

Græsningstrykket skal beregnes ud fra indhegningen på 10 ha minus den ene ha, som ikke er græsningsegnet. Arealet, der skal opfylde græsningstrykket, er altså 9 ha, selvom tilsagnet kun er på 8 ha. Det skyldes, at den ene ha uden tilsagn, som kan afgræsses, skal regnes med.

Kravet til græsningstrykket er 0,3 storkreaturer (SK) per ha.

Antallet af storkreaturer i denne indhegning skal være:

$$0,3 \text{ SK/ha} \times 9 \text{ ha} = 2,7 \text{ SK}$$

Der rundes altid op til nærmest mulige græsningstryk. Hvis man i dette eksempel vælger at opfylde græsningstrykket med køer, skal der gå mindst 3 køer i indhegningen.

I din ansøgning vil det være en god ide at vedlægge en faglig udtalelse om baggrunden for at nedsætte græsningstrykket. Denne udtalelse kan f.eks. komme fra din kommune eller i visse tilfælde Naturstyrelsen, der kan vurdere, hvad et passende græsningstryk er. Styrelsen vil lade en sådan faglig vurdering indgå i afgørelsen om at nedsætte kravet til græsningstryk for tilsagnsperioden.

Ved ansøgning om godkendelse af et lavere græsningstryk skal du udfylde en [dispensationsansøgning](#), som du kan finde på styrelsens hjemmeside, og som du derefter sender i en mail til arealtilskud@lbst.dk

Ansøgningsfristen for at indsende ansøgning om at nedsætte græsningstrykket for tilsagnsåret med start 1. januar er ændringsfristen for fællesskemaet.

Hvis du vil læse om love og regler

- Til dette afsnit har vi brugt [Bekendtgørelse nr. 1294 af 29. november 2024 om tilskud til pleje af græs- og naturarealer](#)
- §§ 20-22

4.2.4 Kontrolmetode ekstensiv græsning

Denne kontrolmetode kan vælges i stedet for de to andre kontrolmetoder 'synligt afgræsset' og 'fast græsningstryk', og kan gøre det lettere for dig at praktisere ekstensiv græsning med forlænget græsningssæson og helårsgræsning.

Du kan læse mere om denne kontrolmetode, og se eksempler på hvordan du tager gode billeder med styrelsens app i [bilag til kontrolmetoden ved Ekstensiv græsning](#) (*bilaget ligger efter vejledningerne*).

Følgende krav skal opfyldes for denne kontrolmetode:

- Tilsagnsmarkerne skal være omfattet af en drift med græsning i løbet af perioden 1. januar – 30. november.
 - I perioden 21. juni til og med den 30. november er slæt og fladedækkende afpudsning ikke tilladt.
- I november 2025 skal du tage og indsende billeder, som dokumenterer at tilsagnsmarkerne har være omfattet af ovenstående græsning.
 - Billederne skal tages og indsendes via styrelsens officielle app. Når du har downloadet appen og valgt kontrolmetoden ekstensiv græsning, vil der i perioden 1. november til og med 30. november (også selvom tilsagnsåret udløber 31.aug.) være en "aktiv opgave". Det er i denne opgave at du vil kunne opfylde dokumentationskravene.

OBS. I fællesskemaet omtales kontrolmetode som afgræsningsmetode.

Krav til antal billeder

Billederne skal tages inde i appen, da det er sådan vi registrerer, hvor billedet er taget. Dermed bliver billederne georefererede, så det er vigtigt, at du står på den rigtige tilsagnsmark og tager billederne.

Der er krav til, hvor mange billeder du skal tage, alt efter størrelsen på den enkelte mark (se tabel 4.2).

Styrelsen vurderer om afgræsningsforpligtelsen er opfyldt på baggrund af arealets beskaffenhed ud fra de indsendte billeder i appen.

Alle som vælger denne kontrolmetode med krav om billeddokumentation, vil blive kontrolleret. Det vil sige, at alle som vælger denne kontrolmetode skal tage og indsende billeder via Styrelsens app i perioden 1. november til og med 30. november (også selvom tilsagnsåret udløber 31.aug.).

Denne kontrolmetode erstatter ikke det fysiske kontrolbesøg, hvor det kontrolleres at du overholder reglerne om f.eks. forbud mod; gødsning, brug af plantebeskyttelsesmidler, omlægning af arealet og tilskudsfodring. Læs mere i [afsnit 4.4](#)

TABEL 4.2. Krav til antal billeder per mark.

Størrelse på mark med ekstensiv græsning	Krav til antal billeder per mark
Op til 2 ha	2 billeder
Op til 4 ha	4 billeder
Op til 10 ha	6 billeder
Op til 20 ha	10 billeder
20 ha eller større	12 billeder

Billeder af arealet – vis at der er græsningsaktivitet

En tilsagnsmark anses som påvirket af græsning, når arealet og vegetationen i sin helhed bærer præg af dyrenes tilstedeværelse. Det er altså op til dig at dokumentere via billeder, at tilsagnsmarken er påvirket af græsningsaktivitet. Billederne kan for eksempel indeholde nærbilleder af gødning, som græsningsdyrene har efterladt, afbidt græs og urter, samt helhedsbilleder af arealet, som viser varieret vegetationshøjde og struktur, dyreveklser m.v.

Billeder af græssende dyr

Nogle af billederne skal vise de græssende dyr på arealet. Antallet af billeder med græssende dyr afhænger af hvor mange marker, du har anmeldt med denne kontrolmetode i fællesskema. Billederne af græssende dyr skal tages på forskellige tilsagnsmarker med denne kontrolmetode.

TABEL 4.3. Krav til antal billeder, som viser græssende dyr.

Antal marker med ekstensiv græsning i Fællesskemaet	Krav til antal billeder som viser græssende dyr
1-5 marker	1 billede
6-10 marker	2 billeder
11-15 marker	3 billeder
Flere end 15 marker	4 billeder

Eksempel 1

Du har anmeldt tre tilsagnsmarker med kontrolmetoden ekstensiv græsning.

Tilsagnsmark 1 11 ha	Tilsagnsmark 2 3 ha
	Tilsagnsmark 3 7 ha

Tilsagnsmark 1 er 11 ha, tilsagnsmark 2 er 3 ha og tilsagnsmark 3 er 7 ha.

På tilsagnsmark 1, skal du tage 10 billeder.

På tilsagnsmark 2, skal du tage 4 billeder.

På tilsagnsmark 3, skal du tage 6 billeder.

Du skal altså i alt tage 20 billeder fordelt som beskrevet ovenfor. Eftersom du har anmeldt tre tilsagnsmarker, skal 1 af disse 20 billeder være af græssende dyr.

Hvis du vil læse om love og regler

- Til dette afsnit har vi brugt [Bekendtgørelse nr. 1294 af 29. november 2024 om tilskud til pleje af græs- og naturarealer](#)
- §§ 18-19

4.3 Forpligtelse til slæt

Der skal hvert år i perioden den 21. juni til den 15. september tages mindst ét slæt på arealerne. Slæt defineres som slåning af plantedække, hvor det afslåede materiale fjernes fra arealet. Du må gerne tage flere slæt i perioden.

I perioden 1. maj til og med 20. juni må arealerne ikke slås af hensyn til insekterne samt yngleperioden for fugle og vildt.

Hvis der ligger frøavlsmarker i nærheden, gælder der dog særlige regler. Her skal du slå dine arealer inden blomstring, hvis:

- Arealerne ligger inden for de afstandskrav, som gælder efter bekendtgørelse om markfrø, og
- Den berørte frøavler beder dig om det.

Du kan i særlige tilfælde opnå en dispensation fra slåningsforbuddet, hvilket vil sige at du gerne må selektivt bekæmpe flyvehavre og kæmpebjørneklo samt giftige eller aggressive ukrudtsarter.

Du kan ikke erstatte det årlige slæt med afgræsning, men du kan vælge at supplere med afgræsning. Hvis du ønsker at supplere slæt med afgræsning, gælder de generelle regler for afgræsning.

Hvis du vil læse om love og regler

- Til dette afsnit har vi brugt [Bekendtgørelse nr. 1294 af 29. november 2024 om tilskud til pleje af græs- og naturarealer](#)
- § 23

4.4 Hvad må du ikke på arealet

Nogle aktiviteter kan gå imod ordningens formål om at beskytte og forbedre biotopforholdene og biodiversiteten. Herunder kan du se, hvad du ikke må på dine tilsagnsarealer:

- Du må ikke tilføre **gødning** udover den gødning, der bliver efterladt på arealet af de græssende dyr.
- Du må ikke bruge **plantebeskyttelsesmidler**, heller ikke under hegn. Du kan søge om dispensation til sprøjtning, hvis du har kæmpebjørneklo eller lignende på arealet.
- Du må ikke **omlægge arealet**, mens du får tilskud. Det betyder, at du ikke må foretage jordbearbejdning på arealet, eller etablere nyt plantedække
- Du må ikke **tilskuds fodre** på tilsagnsarealerne.
 - Hvis du har valgt afgræsningsmetoden fast græsningstryk, må du heller ikke tilskuds fodre på arealer, som du ikke har tilsagn til, men som er hegnet sammen med tilsagnsmarker i juni, juli og august måned. Efter denne periode gælder forbuddet om tilskuds fodring kun for tilsagnsarealerne, og ikke for de arealer uden tilsagn, der er sammenhegnet med til tilsagnsarealerne.
 - Hvis du har valgt afgræsningsmetoden "synligt afgræsset" eller "ekstensiv græsning", så gælder forbuddet alene selve tilsagnsarealet

Du må gerne fodre kalve i kalveskjul. Du må også gerne bruge halm til at give dyrene et tørt leje. Det er i orden, hvis dyrene spiser af det halm, som anvendes til leje, men decideret fodring med halm er ikke tilladt. Det betyder, at du ikke må fodre med halm i baller eller i dertil indrettede foderstativer. Mineraler og håndfodring som lokkemiddel er også tilladt. I særlige tilfælde kan du opnå dispensation fra forbuddet mod tilskuds fodring.

Naturbeskyttelseslovens § 3 i forhold til tilskuds fodring og plantebeskyttelsesmidler

Hvis dit areal er beskyttet af naturbeskyttelseslovens § 3, kan der være forbud mod tilskuds fodring. Du kan søge om dispensation til at tilskuds fodre på § 3-arealer hos kommunen. Dette gælder også tilskuds fodring af kalve i kalveskjul. Du kan derefter søge hos Styrelsen.

Hvis dit areal er beskyttet af naturbeskyttelseslovens § 3, skal du først søge tilladelse hos kommunen, inden du søger dispensation fra tilsagnsreglerne, for at kunne bruge plantebeskyttelsesmidler på arealerne.

Hvis du vil læse om love og regler

Til dette afsnit har vi brugt [Bekendtgørelse nr. 1294 af 29. november 2024 om tilskud til pleje af græs- og naturarealer](#)

- § 14, stk. 1, nr. 3, og stk. 2
- § 27

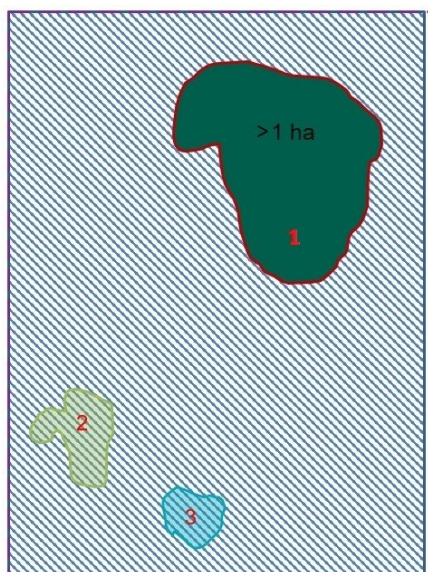
4.5 Hvad kan indgå i det tilskudsberettigede areal? – Flexibilitet

På dine tilsagnsarealer, hvor du er forpligtiget til at udføre en plejeaktivitet (enten afgræsning eller slæt), må der indgå delarealer på den enkelte mark på op til 1 ha., der ikke er plejet. Dette kaldes flexibilitet. Sådanne delarealer må til sammen udgøre maksimum 20 pct. af markens areal, der i øvrigt lever op til støtteberettigelseskriterierne.

Delarealer som kan medregnes i opgørelsen af de 20 procent flexibilitet:

- Naturligt forekommende delarealer, som ikke er egnet til afgræsning eller slæt.
 - Fx tæt buskads, GLM-fortidsminder eller våde områder (dog ikke GLM-søer).
- Arealer uden plantedække.
- Arealer, der er egnet til afgræsning eller slæt, men ikke er plejet i henhold til betingelserne i tilsagnet.

Elementer der ikke regnes som naturligt forekommende, og som derfor ikke medregnes under flexibilitetsreglerne er f.eks. befæstede arealer og bygninger.

Figur 4.5: Områder over 1 ha der ikke kan eller bliver afgræsset (område 1) er ikke tilskudsberettiget. Områder under 1 ha der ikke kan eller bliver afgræsset (område 2 og 3), kan indgå i det tilskudsberettigede areal, hvis de udgør mindre end 20 pct. af tilsagnsmarken.

Delarealer uden pleje på under 1 ha behøver ikke at være de samme i alle tilsagnsår. Placeringen må gerne ændres fra år til år. Antallet af ikke-plejede delområder indenfor samme mark kan også variere, så længe de ikke udgør mere end 20 % af marken med tilsagn. Du må derfor også gerne indhegne

områder under 1 ha selvstændigt, f.eks. for at skabe et uforstyrret område, hvor f.eks. orkideer kan blomstre og sætte frø.

Når vi beregner, om de områder under 1 ha, der ikke er plejet, udgør mere end 20 %, tager vi udgangspunkt i tilsagnsmarken. Tilsagnsmarken defineres som overlappet mellem den mark, du har tegnet i fællesskemaet, og det tilsagn, vi har registreret i IMK. Det vil sige, at arealer uden for tilsagnsarealet ikke indgår i beregningen af de 20 % fleksibilitet. Det samme gælder for arealer, hvor tilskudskriterierne ikke er opfyldt.

Du kan læse mere om grundbetaling og tilskudsberettigede arealer på [styrelsens hjemmeside](#).

TABEL 4.3. Småbiotopernes forenelighed med fleksibiliteten.

	Registrerede småbiotoper på grundbetaling (op til 20 % af marken, mellem 100 m ² - 1 ha)	Forenelighed med fleksibiliteten på PLG (op til 20 % af marken, maks. 1 ha)
Ny opvækst af selvsåede træer og buske	Tilladt	Tilladt
Våd lavning på markfladen	Tilladt	Tilladt
Højt græs / urtevegetation uden tegn på bid	Tilladt	Tilladt
Eksisterende småbiotoper (etableret pr. 2023 eller senere) indenfor markblok.	Tilladt	Tilladt
Ny tilplantning med træer og buske i tilsagnsperioden	Tilladt	Ikke tilladt

Fleksibiliteten på tilsagnsarealer med grundbetaling

For tilsagnsarealer der samtidig modtager 'alm'. grundbetaling, så vil det være nødvendigt at indtegne de uplejede delområder (20 pct. fleksibilitet) og anmelde disse delområder som 'småbiotoper'. For tilsagnsarealer der samtidig omfattes af 'grundbetaling til projektarealer', så er du dog undtaget at indtegne uplejede delområder (20 pct. fleksibilitet), hvis det sker følge af tilsagnsbetingelserne på tilsagnsordningen. Dette kræver dog at dine tilsagnsarealer anmeldes som 'grundbetaling til projektarealer', hvilket er frivilligt. Læs mere i [afsnit 5.3](#).

Fleksibiliteten i forhold til græsningsmetoden 'Fast græsningstryk'

Ved kontrol af fast græsningstryk ses der ikke på, hvor dyrene har afgræsset, men kun på, om der har været det fastsatte antal dyr på minimum 0,3 SK/ha. For fast græsningstryk bruges fleksibiliteten derfor alene til områder under 1 ha, der ikke kan afgræsses, men er naturligt forekommende.

Fleksibiliteten i forhold til rydningspligten

Rydningspligten, i henhold til bekendtgørelse om jordressourcens anvendelse til dyrkning og natur, gælder ikke for småbiotoper, der er etableret tidligst pr. 1. januar 2023 og fremefter, og som består af træer og buske til og med 1 ha.

Se [afsnit 5.2](#), hvis du ønsker at opfylde GLM10-kravet ved hjælp af fleksibiliteten.

4.6 Hvad kan ikke indgå i det tilskudsberettigede areal? – Begrænsninger

Delarealer på 1 ha eller derover, der ikke kan afgræsses eller tages slæt på, er ikke tilskudsberettigede og skal tegnes ud af tilsagnet.

GLM-søer kan heller ikke indgå i det tilskudsberettigede areal, men andre fugtige områder kan godt.

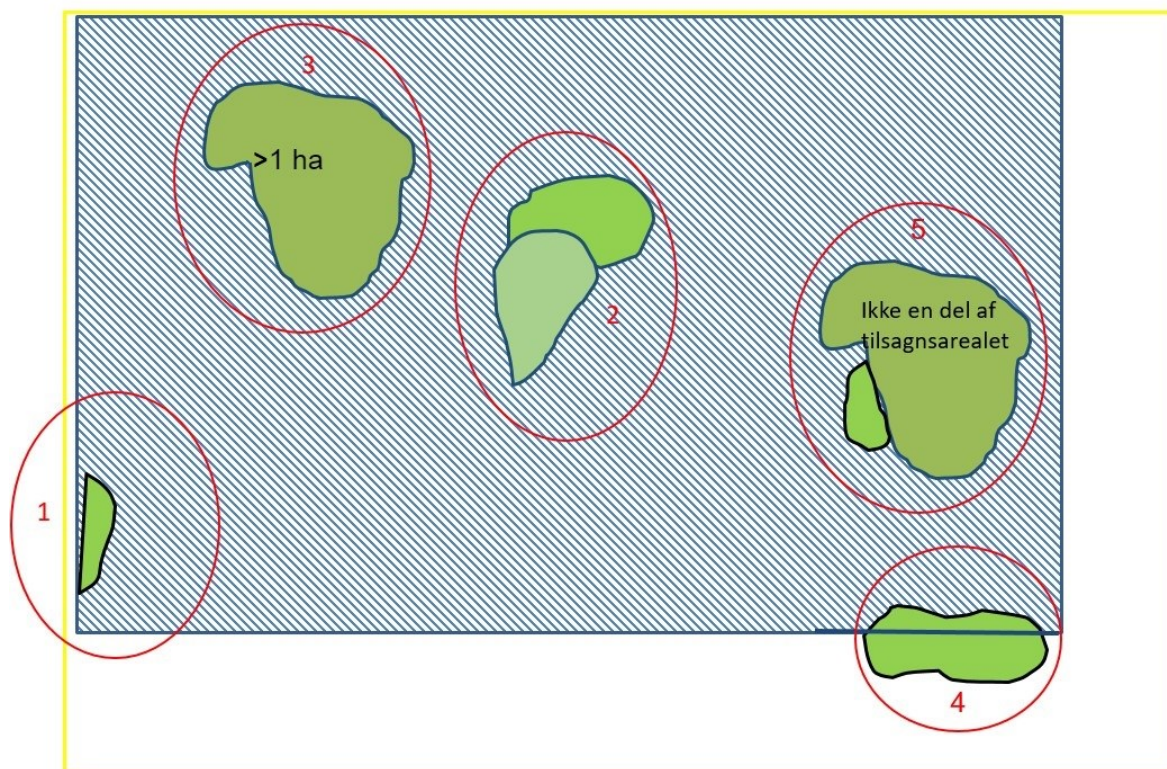
Arealer, der ikke kan afgræsses, kan ikke være en del af tilsagnet. Det kan f.eks. være befæstede arealer, bygninger eller tæt krat, som dyrene ikke kan afgræsse under eller imellem.

Hvis to områder, hvor der ikke kan afgræsses eller tages slæt, støder op imod hinanden, skal det samlede areal være under 1 ha. Det betyder, at hvis f.eks. et vandhul på 6.000 m² ligger op til et buskads på 6.000 m², betragtes de ikke som to enkelte elementer, men som et samlet område. Hvis der på et hvert sted er mindst 5 meters afstand mellem områderne, så betragtes de som to separate elementer. Hvis der er mindre end 5 meters afstand, betragtes de som et samlet element. Det samlede område, der ikke kan afgræsses eller tages slæt på, vil derfor være over 1 ha. Dermed kan det sammenhængende areal ikke indgå i det tilskudsberettigede areal, og det må derfor ikke være en del af tilsagnet.

Områder, der ikke kan plejes og ligger i kanten af markblokken, kan ikke være en del af markblokken. Det betyder, at et område under 1 ha, der ikke kan afgræsses, ikke kan være en del af det tilskudsberettigede areal, hvis det ligger i kanten af markblokken. Hvis området i kanten af markblokken derimod kan afgræsses, men blot ikke er blevet det, må det gerne indgå i de 20 % fleksibilitet. Loer, priler og grøfter, der ligger i kanten af en markblok er dog undtaget, og kan godt indgå i det tilskudsberettigede areal, hvis de er under 1 ha.

Det betyder, at følgende områder ikke kan være en del af det tilskudsberettigede areal:

- Områder på 1 ha eller derover, der ikke kan afgræsses eller tages slæt på. Dette gælder også, selv om det kun er en mindre del af elementet, der overlapper med tilsagnet.
- Områder der ikke er egnet til afgræsning og ligger i kanten af markblokken.
- To eller flere elementer under 1 ha, der ikke er egnet til afgræsning eller slæt, hvis de ligger op til hinanden og tilsammen udgør 1 ha eller mere. Herunder også områder der ikke er egnet til afgræsning eller slæt på under 1 ha, der ligger op til et større område, der ikke er en del af tilsagnet.

FIGUR 4.4. Områder, der ikke kan indgå som en del af det tilskudsberettigede areal: (Den gule kant yderst er markblokken, og det skraverede er marken med tilsagn).

1. Områder, der ikke er egnet til afgræsning eller slæt i kanten af markblokken.

2. Flere elementer, der ikke er egnet til afgræsning eller slæt, der tilsammen udgør 1 ha eller derover.
3. Områder over 1 ha, der ikke er egnet til afgræsning eller slæt, eller som er egnet, men hvor der ikke er blevet afgræsset eller taget slæt.
4. Områder på 1 ha eller derover, der ikke er egnet til afgræsning eller slæt – selvom kun en mindre del af elementet overlapper med tilsagnet.
5. Områder under 1 ha der ligger op til et område, der er taget ud af marken med tilsagn.

De områder på markblokken, der skal indgå i fleksibiliteten, skal registreres som en småbiotop for at opnå grundbetalingsstøtte på arealet.

Hvis du vil læse om love og regler

Til dette afsnit har vi brugt [Bekendtgørelse nr. 1294 af 29. november 2024 om tilskud til pleje af græs- og naturarealer](#)

- §§ 24-27

5. Hvilke tilskud kan du søge på samme areal

Ordningen Pleje af græs- og naturarealer kan i visse tilfælde kombineres med andre ordninger på samme areal. Der er også nogle arealer, hvor du ikke kan søge tilsagn om tilskud til Pleje af græs- og naturarealer. Det kan være, at du allerede har en anden ordning på det søgte areal, eller arealet i forvejen er pålagt en forpligtelse til afgræsning eller slæt igennem f.eks. en servitut eller en fredning.

5.1 Sammenhæng med andre ordninger

5.1.1 Hvilke ordninger kan kombineres med Pleje af græs- og naturarealer

- Grundbetaling
- Ø-støtte
- Rydning og forberedelse til afgræsning på Natura2000-områder m.v.
- Engangskompensation
- Fastholdelse af vådområder (typerne 50 og 55)
- Fastholdelse af statslige vådområder (type 74)
- Fastholdelse af kommunale kvælstofvådområder (type 75)
- Fastholdelse af fosforvådområder (type 76)
- Fastholdelse af Natura 2000 Hydrologi (type 77)
- Fastholdelse af lavbundsområder (type 78)
- Vand- og naturprojekter (Miljøstyrelsens projekter med etablering)
- Permanent ekstensivering

5.1.2 Hvilke ordninger kan ikke kombineres med Pleje af græs- og naturarealer

Du kan ikke søge tilsagn til Pleje af græs- og naturarealer, hvis du i forvejen ved tilsagnsperiodens begyndelse f.eks. har ét af følgende tilsagn eller støtteordninger på arealet:

- Miljøvenlige jordbrugsforanstaltninger (tilsagnstype 13).
- Miljøvenlig drift af vådområder (tilsagnstype 16).
- Pleje af græs- og naturarealer (tilsagnstype 66 og 67).
- Økologisk Arealtilskud (tilsagnstype 36 og 37).
- Måltret kvælstofregulering
- Bioordningerne (Økologisk arealstøtte, miljø- og klimavenligt græs, ekstensivering med slæt, varieret planteproduktion, biodiversitet og bæredygtighed)

- Tilskud til stivelseskartofler

Se et overblik over hvilke ordninger der kan kombineres i kombinationsværktøjet på [styrelsens hjemmeside](#).

5.2 Sammenhæng med konditionalitet

Konditionalitet indebærer en række forskellige obligatoriske basiskrav, der gælder alle modtagere af støtte under den danske CAP-plan (2023-2027). Hvis du søger tilskud til ordninger under CAP-planen, for eksempel, grundbetaling, bio-ordninger, slagtepræmie m.v., så er du på bedriftsniveau omfattet GLM-kravene under konditionalitet. Herunder følger GLM10-kravet om at mindst 4 % af det samlede omdriftsareal på en bedrift skal være afsat til ikke-produktive elementer og arealer, som også gælder for bedrifter med tilsagn om tilskud til pleje af græs- og naturarealer.

Overtrædelse af de obligatoriske konditionalitetskrav kan medføre nedsættelse af landbrugsstøtten. Vær opmærksom på, at der er flere konditionalitetskrav, som du skal leve op til, eksempelvis 'social konditionalitet' og 'konditionalitet på dyreområdet. Se de forskellige vejledninger vedrørende [konditionalitetsreglerne](#).

Du kan læse nærmere om betingelserne med hensyn ikke-produktive elementer og arealer i afsnittet om delkrav GLM10 i vejledning om konditionalitet (miljøområdet) for 2025, som du kan finde på [styrelsens hjemmeside](#).

Undtaget GLM10-kravet

Bedrifter vil kunne være undtaget GLM10-kravet, hvis mere end 75 pct. af agerjorden anvendes til produktion af græs eller andet grøntfoder med en kvælstofnorm og fosfornorm på 0, og hvor arealerne ikke jordbehandles eller omlægges i det indeværende år. Er din bedrift fritaget at skulle efterleve GLM10-kravet, så skal du selv markere i dit fællesskema under siden for GLM-kravene, at du ønsker at gøre brug af undtagelsen.

Ikke undtaget fra GLM10-kravet

På dine omdriftsarealer, hvor du samtidig har tilsagn om tilskud til pleje af græs- og naturarealer kan du gøre brug af småbiotoper til at opfylde GLM10-kravet, hvis småbiotopen indenfor tilsagnsmarken udgør et delareal på højst 1 ha. En småbiotop er et delareal, hvor der ikke udføres en landbrugsaktivitet i hele kalenderåret, herunder afgræsning og slæt. Hvis du i dit tilsagn er omfattet af en forpligtelse om afgræsning, skal du sørge for at frahegne de delarealer, som du vil bruge til at opfyldelse af GLM10-kravet. Disse frahegninger må gerne ligge i kanten af marken. Læs mere om fleksibiliteten i [afsnit 4.5](#).

Du skal indtegne arealet med småbiotopen i markkortet til dit fællesskema, hvor der samtidig med indtegningen skal tilvælges, at småbiotopen skal anvendes til opfyldelse af GLM10-kravet. Bemærk, at der skal være mindst 5 meter mellem flere småbiotoper, som anvendes til opfyldelse af kravet. Husk at delarealer uden plejeaktivitet højst må udgøre 20 % af tilsagnsmarken.

Landskabselementer til opfyldelse af GLM10-kravet

4 %-kravet under GLM10 kan også opfyldes med områder på omdriftsarealer med tilsagn.

5.3 Grundbetaling til projektarealer

For arealer med tilsagn til pleje af græs og naturarealer, som ikke opfylder de almindelige støttebetingelser til grundbetaling, kan i stedet kombineres med 'grundbetaling til projektarealer'. Grundbetaling til projektarealer giver mulighed for at modtage tilskud under grundbetalingsordningen, selv om arealet ikke lever op til de almindelige støttebetingelser til grundbetaling.

Du har dog alene mulighed at anmelde alle dine arealer med pleje af græs- og naturarealer som 'grundbetaling til projektarealer', hvis tilsagnsarealet lever op til kriterierne for 'grundbetaling til projektarealer', hvilket er tilfældet, hvis:

- Tilsagnsarealet har dannet grundlag for mindst én støtteudbetaling under grundbetalingsordningen i perioden fra og med 2015 eller fremefter
- der er valgt plejeforpligtelsen enten fast græsningstryk eller ekstensiv græsning til dit plejegræstilsagn.
- plantesammensætningen består af mos, lav eller lyng og andre vedagtige planter.
- at der i løbet af tilsagnsperioden kan indfinde sig plantearter, der ikke er græs eller andet grøntfoder, på arealet. Du skal dog være opmærksom på, om plantearterne er tilladte i forhold til tilsagnsbetingelserne.

Du kan læse mere om grundbetaling og tilskudsberettigede arealer på [styrelsens hjemmeside](#).

Hvornår er det relevant at anvende muligheden for 'Grundbetaling til projektarealer'?

Muligheden for grundbetaling til projektarealer vil være relevant for dine tilsagnsarealer med forpligtelsen til enten 'Ekstensiv græsning' og 'Fast græsningstryk', hvor arealet anmeldes med afgrødekode 318 i dit fællesskema. For kontrolmetoden 'Synligt græsset' vil det også kunne være en fordel at anmelde tilsagnsarealet som 'grundbetaling til projektarealer' med afgrødekod 318, hvis der på tilsagnsarealet er uplejet delområder (grundet 20 pct. fleksibiliteten på tilsagnsordningen), da du så slipper for kravet om at indtegne disse uplejede delområder som en småbiotop (af hensyn til grundbetalingsordningen).

Ikke krav om at indtegne ikke-plejede delarealer under Pleje af græs- og naturarealer

På arealer med pleje af græs- og naturarealer gælder 20 pct. fleksibiliteten, hvor det som følge af tilsagnsforpligtelserne gives mulighed at undlade pleje på op til 20 pct. af tilsagnsmarken. Hvis du anmelder dine tilsagnsarealer med 'grundbetaling til projektarealer', så er det ikke længere et krav at indtegne dine ikke-plejede delområder af tilsagnsmarken og fortsat fastholde grundbetalingen til arealet.

Vær dog opmærksom på, at dine tilsagnsarealer, som ikke opfylder kriterierne for grundbetaling til projektarealer, og hvor du har ikke-plejede delområder dog fortsat skal indtegnes som en småbiotop, hvis delarealerne skal kunne opretholde deres grundbetaling.

Anmeldes til Grundbetaling	Krav om registrering som småbiotoper af hensyn til grundbetaling på områder uden tydelig pleje (20 pct. fleksibilitet)	Afgrødekod
Du vælger at anmelde arealet til almindelig grundbetaling	Ja	254 eller 247 Kun kontrolmetoderne 'Synligt afgræsset' og 'Slæt'
Du vælger at anmelde arealet med grundbetaling til projektarealer	Nej	318 Kun græsningsmetoderne 'Ekstensiv græsning', 'Fast græsningstryk' og 'Synligt græsset'

5.4 Arealer tilplantet med skov eller omfattet af tilskudsordning til skovbrug

Tilsagnsarealet må i hele tilsagnsperioden ikke være:

- tilplantet med skov

- omfattet af en tilskudsordning til skovbrug.
- pålagt fredskovspligt, medmindre arealet er uden træbevoksning i hele tilsagnsperioden.

Du skal være opmærksom på reglerne for fleksibilitet, hvor der tillades delområder op til 1 ha, der ikke er plejet, herunder krat, så kan delområdet på sigt udvikle sig til et areal, der lever op til definitionen af skov jf. afsnit 5.4.1. I henhold til jordressourcebekendtgørelsen, skal du, hvis du ønsker af lade et areal på 0,5 ha eller derover udvikle sig til skov, anmelde det til kommunen. Du skal benytte anmeldelsesblanketten '[Areal med anden natur, uden rydningspligt](#)'.

Du kan læse mere om anmeldelse af skov i [Vejledning til bekendtgørelse om jordressourcernes anvendelse til dyrkning og natur](#).

5.4.1 Bevoksede arealer uden fredskovspligt

Arealer med skov kan kombineres med tilskud til pleje af græs- og naturarealer, hvis der er et plantedække under træerne, som egner sig til afgræsning, og du samtidig i kalenderåret får afgræsset eller taget slæt på arealet.

5.4.2 Arealer med fredskovspligt

Du kan som udgangspunkt ikke kombinere tilsagn til Pleje af græs- og naturarealer, hvis der er fredskovspligt på arealet.

Du kan dog godt kombinere tilsagn til Pleje af græs- og naturarealer, hvis arealet er ubevokset. Det vil sige, at arealet ikke må være bevokset med træer, og kronedækningen skal være på under 10 pct. For enkelte kortlagte lysåbne habitatnaturtyper i skov gælder dog en kronedækningsgrad på mindst 50 pct.

På fredskovspligtige arealer er det altså ikke nok, at der er plantedække under træerne for, at du kan få tilsagn på arealet. Arealet skal være ubevokset i hele tilsagnsperioden.

Definitionen af skov: Et landområde på over 0,5 ha bevokset med træer af en højde på over 5 meter, og med en kronedækningsgrad på mindst 10 pct. eller med nyttilplantede træer, der kan nå disse tærskler på lokaliteten. For enkelte kortlagte lysåbne habitatnaturtyper i skov gælder dog en kronedækningsgrad på mindst 50 pct. Det omfatter ikke landområder, der hovedsagelig anvendes til andre landbrugsmæssige formål end skov eller til bymæssige formål.

5.4.3 Kombination med tilsagn til skovrejsning

Du kan som udgangspunkt ikke kombinere tilsagn til Pleje af græs- og naturarealer på arealer, hvor der er tilsagn til skovrejsning. Det er dog muligt at søge tilskud til Pleje af græs- og naturarealer på de dele af et areal, som ikke er bevokset med træer, og som ikke modtager tilskud til skovrejsning.

5.5 Arealet er ikke landbrugs- eller naturareal

Du kan ikke opretholde tilsagnet på arealer, der i løbet af tilsagnsperioden anvendes til fx:

- Bygninger - både landbrugsbygninger, privatboliger og erhverv
- Befæstede veje, infrastruktur og lignende
- Golfbane, have, eller ridebane og lignende

Hvis du vil læse om love og regler

Til dette afsnit har vi brugt [Bekendtgørelse nr. 1294 af 29. november 2024 om tilskud til pleje af græs- og naturarealer](#)

- § 11 om kriterier ved tilsagnsgivning
- § 16 (grundbetaling til projektarealer)

Du kan læse yderligere om projektarealer i Artikel 4, stk. 4, litra c i: [Europa-Parlamentets og Rådets forordning \(EU\) 2021/2115 af 2. december 2021 om regler for støtte til strategiske planer, der udarbejdes af medlemsstaterne under den fælles landbrugspolitik og finansieres gennem Den Europæiske Garantifond for Landbruget \(EGFL\) og Den Europæiske Landbrugsfond for Udvikling af Landdistrikterne \(ELFUL\), og om ophævelse af forordning \(EU\) nr. 1305/2013 og \(EU\) nr. 1307/2013](#)

Derudover er benyttet anden lovgivning:

- §§17-21 om GLM10-kravet i [bekendtgørelse nr. 1357 f 3. december 2024 om konditionalitet og social konditionalitet for 2025](#)

6. Kontrol og administrative sanktioner

I dette kapitel beskriver vi, hvordan kontrollen foregår. Du kan også her læse om de administrative sanktioner, du kan få, hvis vi finder overtrædelser i kontrollen.

6.1 Kontrol

Styrelsens kontrol skal sikre, at reglerne for udbetaling af tilskud bliver overholdt.

Vi kontrollerer ansøgningerne på flere forskellige måder:

- **Administrativ kontrol.** Vi undersøger, om du opfylder betingelserne for at få tilskud ud fra de oplysninger, du har indberettet i fællesskemaet via Tast-selv, og om flere ansøgere søger om tilskud for det samme areal. Hvis vi har konstateret, at der er regler, som ikke er overholdt, sender vi en skriftlig høring via Tast-selv. Her får du mulighed for at give dine bemærkninger. Vores kommentarer til dine bemærkninger vil fremgå af den skriftlige afgørelse.

I tilfælde af manglende overholdelse af tilskudsbetingelserne, underretter vi dig og giver dig mulighed for i Tast-selv at trække støtteansøgningen tilbage, for så vidt angår den del, der er berørt af den manglende overholdelse. Tilbagetrækning af arealer skal ske senest 15. november og gælder ikke ved manglende overholdelse, som konstateres ved kontrol af de faktiske forhold på stedet, f.eks. ved hjælp af aktuelt billedmateriale.

Vær dog opmærksom på at det vil kunne medføre et tilbagebetalingskrav, hvis du i løbet ansøgningsåret udtræder af dit tilsagn. Læs mere i afsnit 7.5.

- **Satellitbaseret kontrol.** Vi bruger satellitdata til at kontrollere de betingelser på markerne, som kan kontrolleres med denne metode. Den satellitbaserede kontrol fokuserer på større overtrædelser. Hvis den satellitbaserede kontrol viser, at betingelserne ikke er opfyldt, kan du i mange tilfælde bringe forholdene i orden og undgå en nedsættelse af tilskuddet. Det gør du ved at sende georefererede billeder ind med styrelsens officielle app, som viser, at du overholder betingelserne.
- **Georefererede billeder.** Under tilskud til pleje af græs- og naturarealer kan ansøgerne vælge, at kontrollen af, om plejekravet til græsning er opfyldt, skal ske ved, at ansøgerne selv bruger styrelsens app til at indsende billeder af deres marker. Når du bruger styrelsens officielle mobile-app, så bliver billederne georefereret, så du bedre selv kan dokumentere, at tilskudsbetingelserne er overholdt.
- **Kontrolbesøg på bedriften.** Vi kommer på kontrolbesøg på en mindre del af bedrifterne, fordi der er betingelser, som ikke kan kontrolleres med satellitdata. Dette er også tilfældet for ordningen Pleje af græs- og naturarealer. Du har ifølge kapitel 6 i lov om administration af den fælles landbrugspolitik m.v. pligt til at yde den nødvendige bistand i forbindelse med kontrol af oplysningerne i fællesskemaet, Du skal give adgang til bedriftens arealer samt vise dyrkningsplaner, markplaner, gødningsplaner, nødvendige bilag, registreringer og regnskabsmateriale, forretningsmateriale m.v.

Vi varsler som udgangspunkt ikke kontrolbesøg. Det skyldes, at kontrolbesøg kun kan varsles, hvis varslingen ikke forstyrrer kontrollens formål og effektivitet. Når vi i sjældne tilfælde varsler kontrollen, udfører vi kontrollen inden for 14 dage efter varslingen. Efter varsling af et kontrolbesøg kan du ikke trække arealer ud af ansøgningen. Efter kontrolbesøg kan du ikke trække de arealer ud af ansøgningen, hvor vi har konstateret manglende overholdelse af tilskudsbetingelserne.

Hvis du vil læse om love og regler

- [Artikel 59 – 60, artikel 62 og artikel 65 – 72 i Europa-Parlamentets og Rådets forordning \(EU\) 2021/2116 af 2. december 2021 om de kontrolsystemer, som medlemsstaterne er forpligtede til at indføre for at sikre, at reglerne bliver overholdt, og at Unionens finansielle interesser bliver beskyttet.](#)
- [Artikel 7 og 10 i Kommissionens gennemførelsesforordning \(EU\) 2022/1173 af 31. maj 2022 om mulighederne for at ændre i eller trække støtteansøgninger tilbage efter kontrol, og om medlemsstaternes forpligtelse til at indføre et satellitbaseret arealovervågningssystem, som bl.a. skal sikre, at der ikke udbetales tilskud for arealer, som ikke er tilskudsberettigede.](#)
- § 41 i [bekendtgørelse nr. 1294 af 29. november 2024 om tilskud til pleje af græs- og naturarealer](#)

6.2 Administrative sanktioner

6.2.1 Hvis du indsender en ansøgning om udbetaling for sent

Hvis du indsender en ansøgning om tilskud under ordningen om pleje af græs- og naturarealer efter ansøgningsfristen, nedsætter vi det tilskud, som du ville være berettiget til, hvis ansøgningen om tilskud var indsendt rettidigt, med én pct. pr. arbejdsdag, som fristen overskrides. Nedsættelsen på én pct. pr. arbejdsdag gælder også, hvis der er krav om, at du skal indsende kontrakter, erklæringer, bilag eller anden dokumentation, og du indsender disse dokumenter for sent.

Hvis forsinkelsen er mere end 25 arbejdsdage, dvs. hvis du indsender efter ændringsfristen, kan du ikke få tilskud under ordningen om pleje af græs- og naturarealer, ligesom der vil ske bortfald af tilsagnet med krav om tilbagebetaling af tidligere udbetalt tilskud.

Hvis du har fået dispensation fra fristen for indsendelse af et af de nævnte skemaer, anvender vi reglen om nedsættelse af tilskuddet med én pct. pr. arbejdsdag på den nye frist, som du har fået oplyst.

6.2.2 Hvis du ikke indberetter alle bedriftens landbrugsarealer

Søger du om arealtilskud eller tilskud under de animalske ordninger, skal du indberette alle bedriftens landbrugsarealer i fællesskemaet. Dette gælder også landbrugsarealer, som du ikke søger om tilskud for.

Hvis det ikke-indberettede areal udgør mere end tre pct. af det samlede areal, som skulle have været indberettet (det indberettede areal plus det ikke-indberettede areal), nedsætter vi alle arealrelaterede tilskud med op til tre pct., afhængigt af unkladelsens omfang.

Sådan beregner vi sanktionen:

Det ikke-indberettede areals andel af det samlede areal, som skulle have været indberettet	Størrelse på sanktion
Op til tre pct.	Ingen sanktion.
Mere end tre pct. og op til ti pct.	Én pct. af alle arealrelaterede tilskud.
Mere end ti pct. og op til 20 pct.	Én pct. af alle arealrelaterede tilskud, hvis det ikke-anmeldte areal er op til fem ha. To pct. af alle arealrelaterede tilskud, hvis det ikke-anmeldte areal er over fem ha.
Mere end 20 pct.	Én pct. af alle arealrelaterede tilskud, hvis det ikke-anmeldte areal er op til fem ha. To pct. af alle arealrelaterede tilskud, hvis det ikke-anmeldte areal er over fem ha og op til ti ha. Tre pct. af alle arealrelaterede tilskud, hvis det ikke-anmeldte areal er over ti ha.

6.2.3 Hvis der er betingelser under en tilskudskategori, som ikke er opfyldt

Ved manglende opfyldelse af betingelser under en tilskudskategori og beregning af administrative sanktioner skelner vi mellem "kriterier for at få tilsagn om tilskud" og "forpligtelser".

Kriterier for at få tilsagn om tilskud

"Kriterier for at få tilskud" er de overordnede betingelser, der skal være opfyldt, for at du kan få tilskud. Kriterierne kan f.eks. være, at du skal være aktiv landbruger og at du skal have rådighed over de arealer, du søger om tilskud til. Hvis du ikke opfylder et eller flere kriterier for et areal, kan arealet ikke medtages i det, som vi kalder "det godkendte, ansøgte areal". Men du får ikke en sanktion, når du ikke opfylder et kriterie for at få tilskud.

Forpligtelser

Under hver tilskudskategori er der nogle handlinger, du skal udføre eller ikke må udføre – det kalder vi forpligtelser. Hvis du på et areal ikke opfylder de forpligtelser, som gælder under tilskudskategorien, bortfalder tilskuddet for arealet helt eller delvist. Herudover kan du få en administrativ sanktion, som afhænger af alvoren, omfanget og varigheden af den manglende opfyldelse af forpligtelserne.

Når vi beregner administrative sanktioner, bruger vi disse begreber:

Tilskudskategori:	En tilskudsordning eller en del af en tilskudsordning med egne tilskudsbetingelser og egen tilskudssats.
Ansøgt areal:	Det areal, som du indberettede (indtegnede i IMK), og som du søgte om tilskud for under en tilskudskategori.
Kriterier for at få tilskud:	Overordnede betingelser, som skal være opfyldt for, at du kan få tilskud under den ansøgte tilskudskategori
Godkendt, ansøgt areal	Den del af det ansøgte areal, hvor kriterierne for at få tilskud er opfyldt.
Forpligtelser:	De handlinger, som du skal udføre eller undlade at udføre under den ansøgte tilskudskategori.
Overtrådt areal:	Den del af det godkendte, ansøgte areal, hvor en eller flere forpligtelser ikke er overholdt.
Vægtningfaktor:	En talstørrelse, som afspejler en overtrædelses alvor, omfang og varighed, og som det overtrådte areal ganges med. Vægtningfaktoren kan f.eks. være 0,25, 0,5 eller 1. Ved overtrædelser af forpligtelser, som gælder på tilskudskategoriniveau og ikke er knyttet direkte til de enkelte arealer, ganges hele det godkendte, ansøgte areal med vægtningfaktoren. Hvis der er flere overtrædelser på det samme areal, anvendes summen af vægtene. Hvis summen af vægtene for et areal overstiger 1, nedsættes den samlede vægt for arealet til 1. Vægtningfaktorerne fremgår af bilag 1.1 og 1.2 til denne vejledning.
Vægtet, overtrådt areal:	Den del af det godkendte, ansøgte areal, hvor en eller flere forpligtelser ikke er overholdt – efter hensyntagen til de gældende vægtningfaktorer.
Overtrædelsesprocent:	Det vægtede, overtrådte areal i procent af det godkendte, ansøgte areal.
Sanktionsfaktor:	Den talstørrelse, som det overtrådte areal ganges med for at fastlægge sanktionen.
Det godkendte, ansøgte areal:	Det godkendte, ansøgte areal fratrukket det vægtede overtrådte areal.

Gentagelse:	Det er en gentagelse, hvis du også tidligere i perioden 2023-2027 har haft en overtrædelse på trin to eller derover i sanktionssystemet under den samme tilskudskategori
--------------------	--

Overtrædelser af forpligtelser kan give en sanktion. Ved overtrædelse af forpligtelser, der skal opfyldes på markniveau anvendes vægtningsfaktorer, når størrelsen på det overtrådte areal skal fastlægges. Se oversigt over ordningens vægtningsfaktorer, der afspejler overtrædelsens alvor, omfang og varighed i bilag 1.1 og bilag 1.2.

Sådan beregner styrelsen den administrative sanktion for en tilskudskategori under tilsagnsordningen for pleje af græs- og naturarealer:

	Overtrædelsesprocent	1. overtrædelse	Ved gentagelse
Trin 1	0 < overtrædelsesprocent ≤ 10 pct.	Det godkendte, ansøgte areal nedsættes. Ingen sanktion	Det godkendte, ansøgte areal nedsættes. Ingen sanktion
Trin 2	10 pct. < overtrædelsesprocent ≤ 25 pct.	Det godkendte, ansøgte areal nedsættes. Herudover får du en sanktion på 0,2 x det overtrådte areal	Det godkendte, ansøgte areal nedsættes. Herudover får du en sanktion på 0,5 x det overtrådte areal
Trin 3	25 pct. < overtrædelsesprocent ≤ 100 pct.	Det godkendte, ansøgte areal nedsættes. Herudover får du en sanktion 0,3 x det overtrådte areal	Det godkendte, ansøgte areal nedsættes. Herudover får du en sanktion på 1,0 x det overtrådte areal

Eksempel på administrativ sanktion

En landbruger har fået et tilsagn på 10 ha under en tilskudskategori under ordningen om tilskud til pleje af græs- og naturarealer.

Ved kontrol af arealet viser det sig, at der ikke har været et tilstrækkeligt antal dyr på arealet, men kun 75 pct. af det antal storkreaturer, som er krævet efter reglerne om tilsagn med plejeforpligtelsen fast græsningstryk. Dette er en overtrædelse af en arealforpligtelse med vægten 0,5. Det vægtede, overtrådte areal udgør derfor 5 ha.

Det overtrådte areal på 5 ha svarer til 50 pct. af tilsagnsarealet. Dermed er overtrædelsen en trin 3 overtrædelse.

Det tilskudsberettigede areal er 5 ha (10 ha minus fem ha), og sanktionen udgør 1,5 ha (0,3 x 5 ha).

Vi udbetaler tilskud for året for 3,5 ha. (10 ha minus 5 ha. minus 1,5 ha.)

Bagatelgrænse

Hvis forskellen mellem det tilskudsberettigede og det ansøgte areal under en tilskudskategori er på 0,10 ha eller derunder og ikke udgør mere end 20 pct. af det ansøgte areal, betragtes det tilskudsberettigede areal som lig med det ansøgte areal.

Eksempel

Hvis en landbruger f.eks. har søgt om tilskud for 20 ha under en tilskudskategori, og der kun er fundet

overtrædelser på 0,10 ha, udbetaler vi tilskud for 20 ha, fordi begge betingelser er opfyldt.

Modregning

Hvis nedsættelsen af tilskuddet og den administrative sanktion tilsammen udgør mere end tilskuddet beregnet på grundlag af det godkendte, ansøgte areal, modregner vi det overskydende beløb i vores fremtidige udbetalinger til dig, hvilket også kan have betydning for evt. udbetalt grundbetaling.

Udelukkelse

Hvis du har begået en meget alvorlig overtrædelse af de regler, som er fastsat i medfør af Lov om administration af den fælles landbrugspolitik m.v. eller i Den Europæiske Unions forordninger, kan du blive udelukket fra at søge om tilskud under den berørte tilskudsordning eller tilskudskategori i det efterfølgende kalenderår. Ved vurderingen af "meget alvorlig" tager vi hensyn til overtrædelsens omfang, varighed og hyppighed, og om overtrædelsen er begået med forsæt eller med en høj grad af uagtsomhed.

Bortfald af tilsagn om tilskud med krav om tilbagebetaling af tidligere modtaget tilskud

Hvis du foretager en overtrædelse, som strider imod ordningens formål, kan der under ordninger med flerårige tilsagn om tilskud ske bortfald af tilsagnet. Det betyder, at du mister tilsagnet for det overtrådte areal og skal betale tidligere modtaget tilskud tilbage. En afgørelse herom skal tage hensyn til overtrædelsens alvor, omfang og varighed.

Force majeure eller usædvanlige omstændigheder

Du kan bevare retten til tilskud eller undgå administrative sanktioner, selv om du ikke har overholdt alle forpligtelser, hvis der er tale om force majeure (naturkatastrofer o.l.) eller usædvanlige omstændigheder. Om en hændelse kan godkendes som force majeure eller usædvanlige omstændigheder, afhænger af en konkret vurdering. Læs mere om force majeure i [afsnit 7.8](#).

For tilskudsordninger, hvor tilskuddet ydes som compensation for udgifterne til at opnå en effekt på arealerne (bio-ordninger og landdistriktsordninger), bevarer du retten til tilskud, medmindre du ikke har haft udgifter eller lidt indtægtstab.

Hvis du vil læse om love og regler

- §§ 41-52 i [bekendtgørelsen nr. 1294 af 29. november 2024 om pleje af græs- og naturarealer](#)
- [Artikel 59, stk. 5, i Europa-Parlamentets og Rådets forordning \(EU\) 2021/2116 af 2. december 2021 om, at medlemsstaterne skal træffe passende forholdsregler for at sikre, at de sanktioner, der pålægges, står i et rimeligt forhold til og gradueres efter, hvor alvorlig, omfattende, varig eller hyppig den konstaterede manglende overholdelse er.](#)

7. Andre regler, du skal kende

7.1 Husk nationale bestemmelser ved etablering af småbiotoper

I forbindelse med etablering af småbiotoper fra 2023 og senere, så skal du være opmærksom på øvrige nationale bestemmelser, som vil kunne gælde for dine småbiotoper. Dette kunne f.eks. være naturbeskyttelseslovens § 3 om beskyttelse af bestemte naturtyper og tilsvarende i naturtypebekendtgørelsen.

Småbiotoper etableret alene under grundbetalingsordningen er ikke undtaget naturbeskyttelseslovens bestemmelser om naturbeskyttede naturtyper (§ 3), da du har mulighed for at anvende dine småbiotoper landbrugsmæssigt hele året. Du har dog mulighed for at søge kommunen om permanent genopdykningsret til småbiotopen for at undgå en eventuel naturbeskyttelse. Det forudsætter dog, at arealet ikke allerede er omfattet af naturbeskyttelsesloven.

Øvrige småbiotoper etableret som følge af GLM10-kravet, hvor du ikke må udføre en landbrugsaktivitet som følge af en helårlig national forpligtigelse, er i modsætning til småbiotoper alene under grundbetalingsordningen, midlertidig undtaget naturbeskyttelseslovens bestemmelser i op til et år efter endt forpligtigelse.

[Læs mere om muligheden for småbiotoper anvendt under henholdsvis GLM10-kravet i Vejledning om konditionalitet – Miljøområdet](#)

Vær opmærksom på, at der kan være andre nationale forpligtelser end dem, der er nævnt her. Det er dit ansvar at være informeret om hvilke nationale regler, der gælder for dine arealer. Er du i tvivl, kan du kontakte din kommune.

7.2 Svig med og misbrug af tilskud

Vi kontrollerer ansøgninger om tilskud for svig med EU-midler. Svig defineres i denne sammenhæng som en forsætlig handling, eller en handling du undlader at gøre, der påvirker din ret til at modtage tilskud eller påvirker, hvor meget du kan få i tilskud. Det kan for eksempel være, hvis:

- dokumenter fra dig er misvisende eller forfalskede
- du ikke lever op til en oplysningspligt
- du anvender midler eller investeringer til et andet formål, end de var tiltænkt og bevilget til.

Vi forbeholder os ret til at kontakte tredjeparter med forbindelse til ansøgninger som en del af kontrol for svig.

Vi anmelder sagen til politiet, hvis vi har mistanke om svig. Uanset resultatet af politianmeldelsen kan du helt eller delvist miste tilskuddet, hvis vi modtager en ansøgning fra dig med forfalskede dokumenter, urigtige eller vildledende oplysninger eller ved at fortie oplysninger. Du kan også risikere bøde, udelukkelse fra at søge tilskud, eller at du skal betale tidligere udbetalt tilskud tilbage.

Du skal føre tilsyn med opgaver, som du som tilskudsmodtager får løst af en tredjepart, f.eks. en konsulent. Gør du ikke det, kan det få konsekvens for dit tilskud, selvom det ikke er dig, der har løst opgaven.

Hvis du vil læse om love og regler

Til dette afsnit har vi brugt

- Kapitel 10 i [Lov nr. 407 af 25. april 2023 om administration af den fælles landbrugspolitik m.v.](#)
- § 289a i [Lovbekendtgørelsen nr. 1360 af 28. september 2022 \(straffeloven\)](#)
- Art. 59 i [Europa-Parlamentets og Rådets forordning \(EU\) 2021/2116 af 2. december 2021 om finansiering, forvaltning og overvågning af den fælles landbrugspolitik og om ophævelse af forordning \(EU\) nr. 1306/2013 \(Den horisontale forordning\)](#)

7.3 Omgåelse af krav og regler

Vi kontrollerer også ansøgninger om tilskud for omgåelse af krav og regler. Omgåelse er den betegnelse, vi bruger, hvis en ansøger bevidst forsøger at opnå fordele på grundlag af kunstigt skabte betingelser.

Vær opmærksom på, at det kan betragtes som omgåelse, hvis du f.eks. opretter et nyt selskab med henblik på at få en uberettiget fordel eller ønsker at undgå et tilbagebetalingskrav i forbindelse med et producentskifte. Et eksempel på forhold, vi vil vurdere nærmere, er, hvis du bortforpagter tilsagnsarealerne og dermed lader tilsagnet ophøre. Herefter generhverver du de samme arealer efter ganske kort tid og anmelder arealerne på fælleskemaet ved den første ansøgningsrunde efter overdragelsen.

Når vi udfører kontrol for omgåelse, ser vi på, om du kan have opnået en konkret økonomisk fordel på baggrund af ejerforhold og relationer til andre ansøgere. Vi vurderer, om dit valg af virksomhedskonstruktion, kun har haft til formål at opnå en fordel.

Du kan læse mere om omgåelse på [styrelsens hjemmeside](#).

Hvis du vil læse om love og regler

Til dette afsnit har vi brugt

- Art. 62 og 59 i [Europa-Parlamentets og Rådets forordning \(EU\) 2021/2116 af 2. december 2021 om finansiering, forvaltning og overvågning af den fælles landbrugspolitik og om ophævelse af forordning \(EU\) nr. 1306/2013 \(Den horisontale forordning\)](#)

7.4 Omdannelse af dit tilsagn til en anden type tilsagn

Du kan i visse situationer ændre dit tilsagn til en anden type tilsagn uden krav om tilbagebetaling af tidligere udbetalt tilskud.

Det kan f.eks. være tilfældet, hvis et tilsagn om Pleje af græs- og naturarealer med forpligtelse til slæt omdannes til et tilsagn med forpligtelse til afgræsning. Du kan derimod ikke omdanne et tilsagn om Pleje af græs- og naturarealer med forpligtelse til afgræsning til et nyt tilsagn med forpligtelse til afgræsning, da der dermed ikke er væsentlig strengere forpligtelser. Det betyder, du ikke kan skifte mellem tilsagn 68 og 69 under dit 5-årige tilsagn. Ved en ny tilsagnsperiode kan du vælge en anden plejeforpligtelse, ligesom du også kan tilføje eller fjerne muligheden for at kombinere med grundbetaling. Du kan heller ikke omdanne et tilsagn til Pleje af græs- og naturarealer med tilsagnstype 66 eller 67 til tilsagnstype 68 eller 69, da det ikke er muligt at omdanne tilsagn mellem to programmerperioder.

Hvis du søger om at få omdannet dit tilsagn om Pleje af græs- og naturarealer til et tilsagn til skovrejsning, der medfører fredskovpligt, vil dit tilsagn om Pleje af græs- og naturarealer bortfalde uden krav om tilbagebetaling med virkning fra begyndelsen af det tilsagnsår, hvor arealet pålægges fredskovpligt.

Hvis du vil læse om love og regler

Til dette afsnit har vi brugt [Bekendtgørelse nr. 1294 af 29. november 2024 om tilskud til pleje af græs- og naturarealer](#)

- §§ 36-40

7.5 Du kan i visse tilfælde udtræde af dit tilsagn uden tilbagebetaling af tidligere udbetalt tilskud

Der er visse tilfælde, hvor du kan udtræde af dit tilsagn uden at skulle tilbagebetale tidligere udbetalt tilskud. Det kan enten være, hvis offentlige myndigheder træffer en beslutning, om at der skal ske et indgreb på dit areal eller dit areal skal indgå i et projekt. Disse indgreb kan gøre at du ikke kan opfylde forpligtelserne i dit tilsagn og du kan dermed kan udtræde af dit tilsagn uden tilbagebetaling af tidligere udbetalt tilskud. Det kan også være, hvis der sker hændelser fra naturens side på dit areal, som gør at du ikke kan opfylde forpligtelserne. Denne forhindring skal dog vurderes at være længerevarende.

De tilfælde, hvor du kan udtræde af dit tilsagn uden at tilbagebetale tidligere udbetalt tilskud, inkluderer, at arealet:

- Berøres af offentlige myndigheders fysiske planlægning.
- Bliver overtaget af offentlige myndigheder ved ekspropriation eller ekspropriationslignende vilkår. Ved ekspropriation har du ikke selv valgt at overdrage rådigheden over dine arealer, men det sker efter krav fra en myndighed.
- Er fragået som følge af jordfordeling forestået af offentlige myndigheder.
- Har gennemgået fysiske ændringer forårsaget af naturen, som vurderes at være længerevarende. Dette kan f.eks. være ved sandfygning eller hvis grundvandsspejlet har hævet sig og hele eller dele af dit areal står under vand. Der er tale om omstændigheder, som ikke er omfattet af reglerne om force majeure.
- Indgår i et projekt, som medvirker til implementeringen af Habitat-, Vandramme- eller Fuglebeskyttelsesdirektiverne. Dette omfatter også arealer der har eller får tilsagn om udtagning af kulstofrige lavbundsjord med henblik på genopretning af naturlig hydrologi (klima-lavbundsprojekter) udstedt af styrelsen for grøn arealoplægning og vandmiljø (tidligere Miljøstyrelsen).

Styrelsen skal i alle disse tilfælde modtage fyldestgørende dokumentation og du vil derefter kunne udtræde af tilsagnet.

Hvis du vil læse om love og regler

Til dette afsnit har vi brugt [Bekendtgørelse nr. 1294 af 29. november 2024 om tilskud til pleje af græs- og naturarealer](#)

- §§ 37-40

7.6 Andre reguleringer: Naturbeskyttelsesloven og Natura 2000

Ved et tilsagns ophør, kan dit naturplejeareal have udviklet sig, så det lever op til betingelserne for en naturtype, der er omfattet af naturbeskyttelseslovens § 3. Hvis dit areal ikke var beskyttet efter § 3 før det kom i tilsagn, er det undtaget fra bestemmelserne i naturbeskyttelseslovens § 3 indtil et år efter aftalens udløb efter § 2 i naturtypebekendtgørelsen (1-årsreglen).

Du har også mulighed for at anmelde dit areal som udyrket eller ekstensiveret landbrugsareal til kommunen. Derved opnår du ret til at genopdyrke arealet, selvom arealet i tilsagnsperioden skulle blive omfattet af naturbeskyttelseslovens §3. Disse undtagelser gælder kun for arealer, der ikke forinden allerede var § 3-beskyttede. Det kan du læse mere om genopdyrkningsret på [styrelsens hjemmeside](#).

Ved ophør af tilsagnsperioden skal du derfor tage stilling til, om arealet skal:

- Tages i omdrift igen eller
- Indgå i et nyt miljøtilsagn

Du skal dog være opmærksom på, at den 1-årige undtagelse kun gælder i forhold til naturbeskyttelseslovens § 3.

Arealer beliggende i Natura 2000-områder er omfattet af en anmeldelsesordning. Det betyder at du inden du iværksætter visse aktiviteter, skal forhåndsanmelde det til kommunen. Læs mere om anmeldelse i Natura 2000-områder på [styrelsens hjemmeside](#).

7.7 Dispensation

Hvis du i særlige tilfælde ikke kan opfylde betingelserne i tilsagnet, kan du søge om dispensation. Ansøgning om dispensation skal være skriftlig og velbegrunder. Du skal sende ansøgning om dispensation til styrelsen enten via skabelon på arealtilskud@lbst.dk eller [styrelsens hjemmeside](#).

På den måde giver du styrelsen mulighed for at vurdere din specielle situation. Styrelsen vil herefter tage stilling til, om din ansøgning kan imødekommes og sende dig en skriftlig afgørelse.

Du skal søge og have fået dispensation, inden du foretager dig noget, der kan være i strid med betingelserne. I meget akutte tilfælde kan du ringe til os og så efterfølgende indsende en skriftlig dispensationsansøgning.

Eksempler på hvornår du skal søge dispensation:

- Hvis du har behov for at foretage mekanisk bekæmpelse af ukrudtsarter i strid med forbudsperioden mod slåning eller kemisk bekæmpelse i strid med forbuddet mod sprøjtning,
- Du har behov for at tilskuds fodre (fx ved helårsafgræsning),
- Hvis det er nødvendigt at fjerne dyr fra marken i perioden med fast græsningstryk eller
- Hvis arealet fx er så vådt, at det ikke kan plejes.

Se flere eksempler på hvornår du kan søge dispensation på [styrelsens hjemmeside](#).

At du ikke længere har rådighed over dyr, der kan afgræsse dine marker, accepteres ikke som begrundelse for dispensation, da dyr kan købes i fri handel, eller der kan indgås en græsningsaftale med tredjepart.

Hvis der er tale om helt ekstraordinære og uforudsigelige begivenheder, er der også mulighed for at påberåbe sig force majeure (se afsnit 7.8).

Hvis du har fået en dispensation til nogle af tilsagnsbetingelserne, er det de betingelser, der fremgår af dispensationen, du i fællesskemaet erklærer at overholde. Hvis du har fået en dispensation fra plejeforpligtelserne er dispensationen altid 1-årig, og hvis du har fået en dispensation fra plejeforpligtelserne, får du normalt ikke udbetalt årets tilskud. Dette skyldes, at tilskuddet gives som kompensation for udgifter til pleje, og vi ikke kan kompensere, hvis der ikke har været nogen pleje.

Du skal altid sætte hak i "Ja" i feltet "Jeg søger om udbetaling af tilskud", også selv om du pga. dispensationen ikke får dit tilskud udbetalt.

Dispensation til andet end plejeforpligtelserne kan gives, uden at det påvirker årets udbetaling. Det kan for eksempel være dispensation til tilskuds fodring eller anvendelse af plantebeskyttelsesmidler.

Dispensation gives kun i særlige tilfælde, og ansøgning skal være velbegrunder og fx begrundet i forholdene på tilsagnsmarken. Som udgangspunkt gives der ikke dispensation, hvis vi har varslet, at vi kommer på kontrol. Ligeledes gives der heller ikke dispensation til overtrædelser konstateret på en kontrol. Hvis arealet godkendes i kontrol, har det ingen konsekvens, at du har fået afslag på dispensation. Hvis der ved kontrollen konstateres overtrædelser, bliver de behandlet iht. sanktionsreglerne.

Husk at søge om dispensation hos styrelsen, hvis du hjemtager nogle af dyrene, fx på grund af sygdom, eller hvis arealerne er for våde til at kunne afgræsses. Du skal have modtaget afgørelsen om di-

spensation, før du fjerner dyrene fra arealet. Kun i særlige tilfælde, hvor der er akut fare for dyrevelfærd, må du fjerne dyrene fra arealet, inden du har modtaget afgørelse på din dispensationsansøgning. Du skal i disse tilfælde indsende anmodningen om dispensation hurtigst muligt – det vil oftest sige samme dag, som du har hjemtaget dyrene.

Hvis du har valgt plejeforpligtelsen 'fast græsningstryk' og ønsker en nedsættelse af græsningstrykket på dine arealer, skal du søge om at få godkendt en nedsættelse af græsningstrykket hos styrelsen (se under afsnit 4.2.3). Du skal være opmærksom på, at vi kun kan godkende et græsningstryk lavere end 0,3 storkreaturer/ha, hvis det er til fordel for naturen.

Bemærk, at du i visse tilfælde – fx hvis arealet er et § 3 areal – først skal indhente en dispensation hos kommunen. Dette er fx tilfældet, hvis du ønsker dispensation til tilskuds fodring på et tilsagnsareal, der er registreret som et § 3 areal.

Oversvømmede arealer

Du skal altid underrette Styrelsen, Arealtilskud, hvis dit tilsagnsareal bliver oversvømmet, så du ikke kan opfylde din plejeforpligtelse, enten fordi det er en del af et vådområdeprojekt, eller fordi vandstanden stiger af andre årsager. Du kan i nogle tilfælde få dispensation fra plejeforpligtelsen, og du mister derved højst årets udbetaling. Hvis det derimod i en kontrol konstateres, at tilsagnsarealerne ikke opfylder betingelserne, vil du ud over bortfald af årets tilskud og en sanktion også risikere bortfald af tilsagnet med krav om tilbagebetaling af tidligere udbetalt tilskud. Du kan læse mere om nedsættelser af årets tilskud i forbindelse med kontrol i kapitel 9.4.

7.8 Force majeure og ekstraordinære omstændigheder

Hvis det på grund af force majeure eller andre ekstraordinære omstændigheder har været umuligt for dig at overholde de krav, der er for at modtage tilskud, kan vi se bort fra den manglende overholdelse, når du opfylder visse krav.

For at vi kan anerkende force majeure eller andre ekstraordinære omstændigheder, skal den indtrufne begivenhed have været en helt usædvanlig situation, som:

- du ikke kunne forudse
- var uden for din kontrol
- reelt har forhindret dig i at opfylde dine forpligtelser.

Du skal desuden, efter vores vurdering, have gjort nok for at sikre dig imod begivenheden.

Vær opmærksom på, at der skal være sammenhæng mellem årsagen til, at du ikke kunne overholde kravene og tidspunktet for force majeure-begivenheden eller den ekstraordinære omstændighed.

Force majeure og andre ekstraordinære omstændigheder kan bl.a. være, hvis:

- tilskudsmodtager er afgået ved døden
- du som tilskudsmodtager er uarbejdsdygtighed i længere tid
- din bedrift i væsentlig grad bliver berørt af en alvorlig naturkatastrofe
- bedriftens stalde bliver ødelagt ved en ulykke
- hele eller dele af din besætning eller dine afgrøder bliver ramt af en sygdom i husdyrpopulationen (en epizooti), en plantesygdom eller en planteskadegører
- du bliver tvunget til at afstå jord eller fast ejendom til staten, altså hvis hele eller en væsentlig del af din bedrift bliver eksproprieret, og ekspropriationen ikke kunne forudses på tidspunktet for, at du sendte din ansøgning.

Eksemplerne er ikke udtømmende, og der vil altid være tale om en konkret vurdering i hvert enkelt tilfælde.

Hvis du eller dit dødsbo vil gøre force majeure eller andre ekstraordinære omstændigheder gældende, skal vi have skriftligt besked om det senest 15 arbejdsdage efter det tidspunkt, hvor du eller din stedfortræder er i stand til at give en sådan meddelelse.

Som udgangspunkt medfører force majeure at årets udbetaling bortfalder. Tilsagnet opretholdes, hvis der er tale om force majeure, som kun har kortere varighed. Hvis det er en ændring af forholdene, der vurderes at blive længerevarende, bortfalder tilsagnet fremadrettet (uden krav om tilbagebetaling).

Vi kan bede dig om yderligere oplysninger, hvis vi har brug for dem for at kunne vurdere sagen.

7.9 Revisionsklausul

Du kan kun få udbetalt tilskud til Pleje af græs- og naturarealer for at påtage dig forpligtelser, som er mere vidtgående, end hvad du i forvejen er forpligtet til. Hvad du i forvejen er forpligtet til, fremgår først og fremmest af love eller bekendtgørelser. Forpligtelserne kan dog også fremgå af afgørelser truffet af en offentlig myndighed, som pålægger dig obligatoriske begrænsninger/restriktioner for dine aktiviteter på et givet areal (pålæg, påbud, forbud og tilsvarende i medfør af lovgivning).

Kommer der nye regler, eller træffer en myndighed en afgørelse, som skærper eksisterende forpligtelser eller pålægger dig nye forpligtelser, skal tilsagnene tilpasses/revideres, så der kun ydes tilskud for forpligtelser, der er mere vidtgående, end hvad du i forvejen er forpligtet til. Dette fremgår af EU-reglers såkaldte revisionsklausul.

Hvis du ikke kan acceptere tilpasningen af tilsagnet, kan du lade hele dit tilsagn ophøre på grund af revisionsklausulen uden krav om tilbagebetaling af tidligere udbetalte tilskud. Du skal i så fald sende os en erklæring om anvendelse af revisionsklausul, som du finder på [styrelsens hjemmeside](#) under ordningen Pleje af græs- og naturarealer. Dit tilsagn ophører så fra begyndelsen af det pågældende tilsagnsår, uden at du skal betale tidligere udbetalt tilskud tilbage.

Hvis du vil læse om love og regler

Til dette afsnit har vi brugt

- §§ 37-38 samt §40 i [Bekendtgørelse nr. 1294 af 29. november 2024 om tilskud til pleje af græs- og naturarealer](#)
- § 9 i [Bekendtgørelse nr. 1359 af 27. november 2024 om ansøgninger m.v. for landbrugere i Tast selv](#)
- Art. 3 og 59 i [Europa-Parlamentets og Rådets forordning \(EU\) 2021/2116 af 2. december 2021 om finansiering, forvaltning og overvågning af den fælles landbrugspolitik og om ophævelse af forordning \(EU\) nr. 1306/2013 \(Den horisontale forordning\)](#)

7.10 Vi indsamler og behandler dine data

For at vi kan behandle din ansøgning, behandler vi en række af dine data. Som hovedregel afgiver du disse data i forbindelse med din ansøgning, men i visse tilfælde indhenter vi også data fra andre myndigheder.

Vores adgang til at behandle dine data følger af reglerne for det enkelte tilskud, du søger om.

Vi behandler kun data, der er nødvendige og relevante for det tilskud, der søges. Vi behandler disse data for at sagsbehandle, administrere, udbetale og kontrollere de specifikke tilskud.

I særlige tilfælde kan vi videregive eller offentliggøre dine data. Dog kun hvis vi ved lov er forpligtet til det. Når vi behandler dine personoplysninger, har du en række rettigheder, blandt andet retten til at

søge indsigt i, hvilke personoplysninger vi har registreret om dig. Du har også ret til at få rettet, slettet eller blokeret eventuelt urigtige eller vildledende oplysninger.

Gå til vores sider om detaljerede oplysninger om vores behandling af dine data.

[Persondatapolitik](#).

7.11 Hvis du vil klage over en afgørelse fra os

Du vil kunne klage over vores afgørelser til Miljø- og Fødevareklagenævnet via deres klageportal. Det vil altid stå beskrevet i den enkelte afgørelse fra os, hvordan du skal gøre, hvis du vil klage. Du kan indsende din klage via en portal hos [Miljø- og Fødevareklagenævnet](#), som hører under Nævnenes Hus.

En klage skal altid sendes **inden 4 uger** fra den dag, hvor du fik afgørelsen.

Ring eller skriv til os, hvis du er det mindste i tvivl om, hvordan du klager. Klagen skal dog indgives som beskrevet ovenfor og kan ikke indgives via Styrelsen.

Hvis du vil læse om love og regler

Til dette afsnit har vi brugt

- § 27 i [Lov nr. 407 af 25. april 2023 om administration af den fælles landbrugspolitik m.v.](#)
- Databeskyttelsesforordningen - [Europa-Parlamentets og rådets forordning \(EU\) 2016/ 679 af 27. april 2016 om beskyttelse af fysiske personer i forbindelse med behandling af personoplysninger og om fri udveksling af sådanne oplysninger mv.](#)
- Databeskyttelsesloven - [Lov nr. 502 af 23. maj 2018 om supplerende bestemmelser til forordning om beskyttelse af fysiske personer i forbindelse med behandling af personoplysninger og om fri udveksling af sådanne oplysninger \(databeskyttelsesloven\)](#)
- Forvaltningsloven - [Lovbekendtgørelse nr. 433 af 22. april 2014 om forvaltningsloven](#)
- Offentlighedsloven - [Lovbekendtgørelse nr. 145 af 24. februar 2020 om offentlighed i forvaltningen](#)

8. Retsgrundlag

Reglerne af betydning for tilskud til Pleje af græs- og naturarealer findes i følgende forordninger, love og bekendtgørelser:

8.1 EU-regler

- [Europa-Parlamentets og Rådets forordning \(EU\) 2021/2115 af 2. december 2021 om regler for støtte til strategiske planer, der udarbejdes af medlemsstaterne under den fælles landbrugspolitik og finansieres gennem Den Europæiske Garantifond for Landbruget \(EGFL\) og Den Europæiske Landbrugsfond for Udvikling af Landdistrikterne \(ELFUL\), og om ophævelse af forordning \(EU\) nr. 1305/2013 og \(EU\) nr. 1307/2013 \(CAP-planforordning\)](#)
- [Europa-Parlamentets og Rådets forordning \(EU\) 2021/2116 af 2. december 2021 om finansiering, forvaltning og overvågning af den fælles landbrugspolitik og om ophævelse af forordning \(EU\) nr. 1306/2013 \(Den horisontale forordning\)](#)
- [Kommissionens delegerede forordning \(EU\) 2022/1172 af 4. maj 2022 om supplerende regler til Europa-Parlamentets og Rådets forordning \(EU\) 2021/2116 for så vidt angår det integrerede forvaltnings- og kontrolsystem i den fælles landbrugspolitik og anvendelse og beregning af administrative sanktioner i forbindelse med konditionalitet](#)
- [Kommissionens gennemførelsesforordning \(EU\) 2022/1173 af 31. maj 2022 om regler for anvendelsen af Europa-Parlamentets og Rådets forordning \(EU\) 2021/2116 for så vidt angår det integrerede system for forvaltning og kontrol under den fælles landbrugspolitik](#)
- [Europa-Parlamentets og Rådets forordning \(EU\) 2024/1468 af 14. maj 2024 om ændring af forordning \(EU\) 2021/2115 og \(EU\) 2021/2116 for så vidt angår normer for god landbrugs- og miljømæssig stand, ordninger for klimaet, miljøet og dyrevelfærd, ændringer af strategiske planer under den fælles landbrugspolitik, revision af strategiske planer under den fælles landbrugspolitik og fritagelser fra kontrol og sanktioner](#)

8.2 Danske regler

- [Lov nr. 407 af 25. april 2023 om administration af den fælles landbrugspolitik m.v.](#)
- [Bekendtgørelse af 29. november 2024 om tilskud til pleje af græs- og naturarealer](#)
- [Bekendtgørelse nr. 1257 af 27. november 2024 om ansøgninger m.v. for landbrugere i Tast selv](#)
- [Bekendtgørelse nr. 1295 af 29. november 2024 om grundbetaling m.v. til landbrugere for 2025](#)
- [Bekendtgørelse nr. 1602 af 28. december 2022 om kundtgørelse af Landbrugsstyrelsens kort](#)
- [Bekendtgørelse nr. 1357 af 3. december 2024 om konditionalitet og social konditionalitet for 2025](#)
- [ekasten](#)

Bilag 1. Oversigt over vægtningsfaktorer under tilskud til pleje af græs- og naturarealer

Konsekvens af en række overtrædelsers alvor og omfang bedømt i forhold til formålet med tilskudsordningen. Inddelingen bygger på en faglig vurdering.

Bestemmelserne listet i bilag 1.1 og 1.2 fremgår af bekendtgørelse nr. 1294 af 24. november 2024 om tilskud til pleje af græs- og naturarealer.

Bilag 1.1 Vægtningsfaktorer under tilskud til pleje af græs- og naturarealer – tilskudskategoriene forpligtelse til græsning både med og uden mulighed for kombination med grundbetaling

Bestemmelse	Forpligtelse	Overtrædelse	Vægt-nings-faktor*
§ 20, stk. 1	Græsning – fast græsningstryk. Krav til antallet af storkreaturer inden for indhegningen på tilsagnsmarken.	Ingen eller for få dyr. Der er op til 70 % af det fastsatte krav til storkreaturer på arealet.	1,0
		Der er 70-89 % af det fastsatte krav til storkreaturer på arealet.	0,5
		Der er 90-99 % af det fastsatte krav til storkreaturer på arealet.	0,25
§ 22, stk. 1, nr. 1 og 2	Græsning – fast græsningstryk. Hvilke marker en indhegning må omfatte.	Sammenhegning af tilsagnsarealer med arealer, som ikke har krav om fast græsningstryk.	0,1
		Sammenhegning med anden ejer/forpagters areal.	0,1
§ 17, stk. 1 og 2	Græsning – synligt afgræsset. Manglende eller ikke korrekt pleje af arealerne i forhold til tilsagnet.	Arealet er ikke plejet.	1,0
		Afpudsning, men ikke slæt eller græsning.	1,0
		Slæt, men ikke græsning.	1,0
		Ikke plejet pga. midlertidig oversvømmelse og ikke fået dispensation.	1,0
		Der er tegn på, at der har været/er dyr på arealet, men plantedækket er ikke synligt græsset.	0,5
§ 18, stk. 1 og 2	Græsning – ekstensiv græsning.	Billederne viser ingen tegn på græsningsaktivitet.	1,0

	Manglende eller ikke korrekt pleje af arealerne i forhold til tilsagnet.	Kun en mindre del af arealet, som vises på billederne, fremstår påvirket af græsningsaktivitet.	0,5
§ 19	Billeddokumentation.	Billeder ikke taget og indsendt inden for fristen, billeder viser ikke tilsagnsarealet eller billeder er ikke taget på tilsagnsarealet.	1,0
	Krav til billeder ikke opfyldt.	For få billeder, men de indsendte billeder viser, at kravet til pleje er opfyldt. Billederne viser ikke græssende dyr, men viser dog, at kravet til pleje er opfyldt.	1,0
§ 17, stk. 3, og § 20, stk. 5	Græsning – fast græsningstryk og synligt afgræsset. Aktivitet i strid med ordningens formål med plejeform.	Afpudsning før påbegyndt græsning.	0,25
		Fladedækkende afpudsning.	0,25
§ 18, stk. 3	Græsning – ekstensiv græsning. Aktivitet i strid med ordningens formål med plejeform.	Taget slæt.	0,25
		Fladedækkende afpudsning.	0,25
§ 14, stk. 1, nr. 1	Græsning. Hvilke dyr må bruges til græsning på arealet.	Græsning med andet end drøvtyggende husdyr eller heste.	1,0
§ 14, stk. 1, nr. 3	Græsning. Der må ikke tilskudsfores, da der så ikke afgræsses og tillige tilføres næringsstoffer udefra.	Fodring med ensilage eller kraftfoder (gælder for hele marken eller hele indhegningen ved fast græsningstryk).	0,5
		Fodring med høg og wraphøg. Fodring med halm i baller eller i foderstativer (gælder for hele marken eller hele indhegningen ved fast græsningstryk).	0,25
§ 13, stk. 1	Græsning. Krav til plantedækket.	Bar jord som følge af naturlige forhold.	1,0
		Under 1/3 planter i forhold til sort jord. De enkelte områder uden plantedække er større end 1 ha eller udgør sammen med andre ikke-græssede områder mere end 20% af marken.	1,0
§ 15, stk. 2	Græsning. Hensynet til ynglende dyr m.v.	Slåning i forbudsperioden.	0,5
§ 29, stk. 1, nr. 1	Græsning. Forbud mod omlægning.	Omlægning af tilsagnsarealet, herunder jordbearbejdning (fx etablering af vildtremiser eller læhegn).	1,0
§ 29, stk. 1, nr. 2	Græsning. Forbud mod anden gødning end den, der afsættes af græssende dyr.	Direkte tilførsel af gødning til arealet.	1,0

§ 29, stk. 1, nr. 3	Græsning. Forbud mod sprøjtning med plantebeskyttelsesmidler.	Sprøjtning under hegn beregnes som længden af overtrædelsen ganget med en fast bredde på 2 meter. Sprøjtning af arealer under 100 m ² rundes altid op til 100 m ² .	1,0
		Brug af plantebeskyttelsesmidler på arealet.	1,0
§ 29, stk. 3	Græsning. Forbud mod etablering eller påbegyndt etablering af solceller	Etablering eller påbegyndt etablering af solceller på arealet	1,0
§ 13, stk. 1	Græsning. Landskabselementer, der er uforenelige med kravet om plantedække.	Vandhul, sø eller lignende over 1 ha, eller udgør sammen med andre ikke-afgræssede områder mere end 20% af marken.	1,0
		Vandløb, grøft eller lignende over 1 ha, eller udgør sammen med andre ikke-afgræssede områder mere end 20% af marken.	1,0
		GLM-landskabselementer i form af søer over 100 m ² op til 2.000 m ² . Søer over 2.000 m ² som beskyttede efter naturbeskyttelseslovens §3.	1,0
§ 13, stk. 1	Græsning. Landskabselementer, der er uforenelige med kravet om plantedække.	Opvækst af træer og buske uden græsningseget plantedække over 1,0 ha., eller udgør sammen med andre ikke-afgræssede områder mere end 20 pct. af tilsagnsmarken.	1,0
§ 28	Græsning. Tilsagn uden mulighed for at kombinere med grundbetaling.	Der søges om grundbetaling, selvom tilsagnet ikke kan kombineres med grundbetaling.	1,0

*Vægtningstaktoren finder anvendelse på det godkendte, ansøgte areal, som ansøger har søgt tilskud for under tilskudskategorien.

Bilag 1.2 Vægtningsfaktorer for tilsagn med forpligtigelsen til slæt både med og uden kombination med grundbetaling

Bestemmelse	Forpligtelse	Overtrædelse	Vægt-nings-faktor*
§ 14, stk. 1, nr. 1	Slæt. Hvilke dyr må bruges til græsning på arealet.	Græsning med andet end drøvtyggende husdyr eller heste	1,0
§ 23, stk. 1, nr. 1	Slæt. Hensynet til ynglende dyr m.v.	Slåning i forbudsperioden.	0,5
§ 23, stk. 1, nr. 2	Slæt. Manglende eller ikke korrekt pleje af arealerne i forhold til tilsagnet.	Der er ikke taget slæt, græsset eller lavet en afpudsning.	1,0
		Der er ikke taget slæt, men marken er slået, uden at plantematerialet er fjernet.	0,5
		Græsset, men ikke taget slæt (det er tydeligt, at der ikke er taget slæt).	0,25
§ 14, stk. 1, nr. 3	Slæt. Der må ikke tilskudsfores, da der så ikke afgræsses og tillige tilføres næringsstoffer udefra.	Fodring med ensilage eller kraftfoder (gælder for hele marken eller hele indhegningen ved fast græsningstryk).	0,5
		Fodring med hør og vrøphør. Fodring med halm i baller eller i foderstativer (gælder for hele marken eller hele indhegningen ved fast græsningstryk).	0,25
§ 13, stk. 2	Slæt. Krav til plantedækket.	Bar jord som følge af naturlige forhold.	1,0
		Under 1/3 planter i forhold til sort jord. De enkelte områder uden plantedække er større end 1 ha eller udgør sammen med andre ikke-græssede områder mere end 20% af marken.	1,0
§ 29, stk. 1, nr. 1	Slæt. Forbud mod omlægning.	Omlægning af tilsagnsarealet, herunder jordbearbejdning (fx etablering af vildtremiser eller læhegn).	1,0
§ 29, stk. 1, nr. 2	Slæt. Forbud mod anden gødning end den, der afsættes af græssende dyr.	Direkte tilførsel af gødning til arealet.	1,0
§ 29, stk. 1, nr. 3	Slæt. Forbud mod sprøjtning med plantebeskyttelsesmidler.	Sprøjtning under hegn beregnes som længden af overtrædelsen ganget med en fast bredde på 2	1,0

		meter. Sprøjtning af arealer under 100 m ² rundes altid op til 100 m ² .	
		Brug af plantebeskyttelsesmidler på arealet.	1,0
§29, stk. 3	Græsning. Forbud mod etablering eller påbegyndt etablering af solceller	Etablering eller påbegyndt etablering af solceller på arealet	1,0
§ 13, stk. 2	Slæt. Landskabselementer, der er uforenelige med kravet om plantedække.	Vandhul, sø eller lignende over 1 ha, eller udgør sammen med andre ikke-afgræssede områder mere end 20% af marken.	1,0
		Vandløb, grøft eller lignende over 1 ha, eller udgør sammen med andre ikke-afgræssede områder mere end 20% af marken.	1,0
		GLM-landskabselementer i form af søer over 100 m ² op til 2.000 m ² . Søer over 2.000 m ² som beskyttede efter naturbeskyttelseslovens §3.	1,0
§ 13, stk. 2	Slæt. Landskabselementer, der er uforenelige med kravet om plantedække.	Opvækst af træer og buske uden græsningseget plantedække over 1,0 ha., eller udgør sammen med andre ikke-afgræssede områder mere end 20 pct. af tilsagnsmarken.	1,0
			1,0
§ 28	Slæt. Tilsagn uden mulighed for at kombinere med grundbetaling.	Der søges om grundbetaling, selvom tilsagnet ikke kan kombineres med grundbetaling.	1,0

*Vægtningstaktoren finder anvendelse på det godkendte, ansøgte areal, som ansøger har søgt tilskud for under tilskudskategorien.

Bilag 2. Rækkefølge for sanktionering ved overskridelse af 20 % fleksibilitet

I nedenstående liste står sanktionerne listet med de observationer med den mest permanente karakter og højeste sanktion øverst, og de observationer, der fører til den laveste sanktion nederst. Når der i sagsbehandlingen skal tages stilling til hvilke af kontrollens observationer, der skal indgå i de 20 % fleksibilitet – og derfor ikke skal sanktioneres - startes der for oven, og ”fyldes op” i fleksibiliteten ned ad listen, til grænsen er nået. Hvis grænsen nås, inden alle områder med en bestemt observation er nået, tages den største observation først og dernæst de mindre, dog tages en mindre observation inden for kategorien, hvis den største ikke kan rummes i fleksibiliteten. Hvis der stadig er ”plads i fleksibiliteten” og den største tilbageværende i en kategori ikke kan rummes inden for de 20 %, tages der den næststørste osv. Hvis de sidste observationer inden for en kategori ikke kan rummes inden for de 20%, men der stadig er ”plads i fleksibiliteten” fortsættes til næste kategori og processen gentages. De overskydende observationer sanktioneres efter gældende sanktionstabel.

Bilag 2.1 Sanktionering ved overskridelse af 20 % fleksibilitet

Kategori	Obs. nr.	Navn	Vægtningsfaktor hvis ikke indgår i de 20 %
1	3.7.1	Vandhul, sø eller lignende (ikke GLM-søer)	1,0 + bortfald
2	3.7.2	Vandløb, grøft eller lignende	1,0 + bortfald
3	3.2.3	Remise/vildtremise	1,0 + bortfald
4	3.2.4	Læhegn	1,0 + bortfald
5	12.1.9	Tætte træer uden plantedække under	1,0 + bortfald
6	12.1.7	Plantedækket er ikke opretholdt	1,0 + bortfald
7	11.4.1.4	Ingen dyr på tilsagnsarealet eller dyrene opholder sig udenfor indhegningen.	1,0 + bortfald
8	11.3.5	Arealet er ikke udnyttet til slæt	1,0 + bortfald
9	11.1.3	Arealet er ikke afgræsset	1,0 + bortfald
10	12.1.8	Bar jord som følge af naturlige forhold	1,0
11	11.1.2	Arealet er ikke afgræsset på grund af midlertidig oversvømmelse	1,0
12	11.1.1	Arealet er ikke afgræsset, men der er taget slæt	1,0
13	11.3.2	Der er ikke taget slæt, men arealet er afpudset	0,5
14	11.2.2	Arealet er ikke synligt afgræsset den 15. september, men der har været dyr på arealet	0,5
15	11.3.3	Der er ikke taget slæt, men arealet er afgræsset	0,25

Vejledning om tilskud til Pleje af græs- og naturarealer 2025
(tilsagnstype 68 og 69)

Styrelsen for Grøn Arealomlægning og Vandmiljø
Nyropsgade 30
1780 København V

www.sgev.dk